

bONUM pUBLICUM

06 OKTATÁS ÉS KUTATÁS IS
A LEGFŐBB ÜGYÉSZ
Interjú Polt Péterrel

20 INNOVÁCIÓ ÉS DIGITALIZÁCIÓ
Közszolgálati továbbképzés
az NKE-n

47 ÉLŐ HADTÖRTÉNELEM
Vitéz nemes békei
Koós Ottóra emlékezünk

Keresse a Dialóg Campus Kiadót a 26. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválon!

Játék
a helyszínen

2019. április 25–28.
Millenáris B épület,
Galéria (G10-es standszám)

 Wolters Kluwer

Dialóg Campus Kiadó
www.dialogcampus.hu
  Dialóg Campus Kiadó

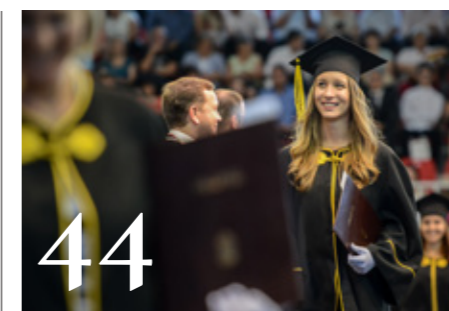
16 Science Park épül egyetemi és önkormányzati együttműködésben

29 15 éve az Európai Unióban

32 Vízet mindenkinek!
– fejlődő vízügyi oktatás az egyetemen

44 Formálódó alumni közösség

50 Az év legizgalmasabb krimijeit és drámáit a Ludovikán

TARTALOM 2019. ÁPRILIS

02	MOZAIK	23	SZERVEZETTÉ VÁLT A VÉDETT FAJOK CSEMPÉSZÉSE	41	HATALMAS VÁLSÁGBAN AZ OLAJNAGYHATALOM
06	OKTAT ÉS KUTAT IS A LEGFŐBB ÜGYÉSZ – INTERJÚ POLT PÉTERREL	26	HÁRMAS KÖNYVBEMUTATÓ NKE-S SZERZŐKKEL	44	FORMÁLÓDÓ ALUMNI KÖZÖSSÉG
11	A KÖZÉRTHETŐ BÍRÓSÁGI KOMMUNIKÁCIÓ	29	15 ÉVE AZ EURÓPAI UNIÓBAN	47	ÉLŐ HADTÖRTÉNELEM – VITÉZ NEMES BÉKEI KOÓS OTTÓ ÉLETE
12	EGYÜTT ERŐS A NATO	32	„VÍZET MINDENKINEK!” – FEJLŐDŐ VÍZÜGYI OKTATÁS AZ EGYETEMEN	50	AZ ÉV LEGIZGALMASABB KRIMIJEI ÉS DRÁMÁI A LUDOVIKÁN
14	HOSSZÚ KATINKA VILÁGA	35	KATONAI ANTROPOLÓGIÁVAL A MISSZIÓK SIKERÉÉRT – INTERJÚ SZTANKAI KRISZTIÁNNAL	53	HIÁNYPÓTLÓ MŰ A MAGYAR ALKOTMÁNYOSSÁGRÓL
16	SCIENCE PARK ÉPÜL EGYETEMI ÉS ÖNKORMÁNYZATI EGYÜTTMŰKÖDÉSBEN	38	A KÖZIGAZGATÁSI BÍRÓSÁGOK FELÁLLÍTÁSÁN DOLGOZIK AZ NKE INTÉZETVEZETŐJE – INTERJÚ BOROS ANITÁVAL	56	AJÁNLÓ
18	48 HAGYATÉKA: A SZABADSÁG				
20	INNOVÁCIÓ ÉS DIGITALIZÁCIÓ – KÖZSZOLGÁLATI TOVÁBBKÉPZÉS AZ NKE-N				

ELISMERÉSEK ÉS DOKTORAVATÁS AZ EGYETEM NAPJÁN

Ünnepi szenátusi ülést tartott az Egyetem Napja alkalmából a Nemzeti Közsolgálati Egyetem. A Széchenyi díszteremben rendezett eseményen tizenöten vehettek át különböző elismeréseket, valamint tizenkilenc PhD-doktort és hat habilitált doktort is avattak. „Ez az egyetem nagy ünnepe, amikor az intézmény nem kegyet vagy ajándékot oszt az avatottaknak, hanem a világnak ad számot arról, hogy hol tart saját maga építésében, és kik azok, akikkel el tudja képzelni saját jövőjét” – fogalmazott ünnepi beszédében Koltay András rektor. A szenátus elnöke szólt azokról is, akiknek kiváló minőségű munkáját és az egyetem iránti elkötelezettségét elismerésekkel jutalmazzák az Egyetem Napján. Az ünnepi szenátusi ülésen címzetes egyetemi tanári címet vehetett át Boda József ny. nb. vezér-

őrnagy, a Rendészettudományi Kar korábbi dékánja. Egyetemi docensi címet hatan kaptak, mestertanári címben egy oktató részesült. Az eseményen adták át az NKE Aranyérme és Egyetemért Emlékérem elismeréseket, valamint a Rektori Kítüntetető Okleveleket is.

A BEVÁNDORLÁS ÜGYÉT VITATTÁK MEG AZ NKE-N

A bevándorlás ügyének egyes aktuális vonatkozásait vitatták meg a téma szakértői, köztük jeles külföldi résztvevők azon a két kerekasztal-beszélgetésen, amelyet a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen rendeztek március 22-én és 25-én. Az események részét képezték a Mathias Corvinus Collegium szervezésében megrendezett, MCC Budapest Summit on Migration programsorozatnak. A rendezvényen David Coleman, az Oxfordi Egyetem professor emeritusa a demográfiai folyamatok és a bevándorlás kapcsolatáról azt mondta, hogy a bevándorlás alapvetően három – a demográfiai, a gazdasági és a demokratikus – változás együttes következményeként erősödött fel. Mark Krikorian, az amerikai Center for Immigration Studies elnöke szerint a kérdést illetően a nemzetközi jog szabályozása elavult, másrészt a menekülteket illetően az ENSZ jelenleg hatályos meghatározása túlságosan tág értelmezésre ad lehetőséget, így mihamarabbi pontosításra szorulna. Tóth Norbert, az NKE oktatója a bevándorlás kérdését a nemzetközi jog felől közelítette meg, hangsúlyozta a kulcsszavak megfelelő definiálását, illetve sürgette az idejélt múlt keretek minél előbbi újragondolását. A rendezvények előadói egyetértettek abban, hogy a különböző nemzetközi szolgálatok együttműködése elengedhetetlenül szükséges a bevándorlás okozta biztonsági kihívások leküzdéséhez.

AZ UNIÓS JURISZTOKRÁCIÁRÓL TANÁCSKOZTAK

„Az elmúlt évtizedekben a demokratikus döntési folyamatok helyett a jurisztokratikus akaratképzés erősödött fel egyes európai országokban, valamint globális szinten is” – hangzott el Az uniós jurisztok-

rácia hatalmi szerkezete és az EP-választás című konferencián, a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen. Koltay András, az NKE rektora elmondta, hogy a bemutatott *Európai jurisztokrácia* című könyv bennfentes információkat oszt meg arról, hogyan születik meg egy-egy ítélet Luxemburgban vagy Strasbourgban. Szerinte az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélezési jogalapját a saját maga korábbi gyakorlata teremti meg, és ez a nemzeti bírósági rendszer mozgásterét is korlátozza. A konferencián Szájer József európai parlamenti képviselő szólt arról, hogy az EU működtetésének szinte minden területén érződik az a mechanizmus, amely „a politikailag meg nem alapozott” föderalizmus felé próbálja elvinni a jelenlegi rendszert. Orbán Balázs államtitkár elmondta, hogy az elmúlt évtizedekben az európai demokrácia kiépítésére tett kísérletek a szándékkal ellenkező hatást értek el, hiszen a demokrácia védelmére hivatkozva sok esetben a demokráciának az aláásása történik. Kis Norbert, az ÁKK dékánja szerint fontos lenne, hogy az Európai Unióval kapcsolatos ismeretek oktatásában a kritikus megközelítés is megjelenjen. A témáról bővebben a *Bonum Publicum* egyetemi magazin májusi számában olvashatnak.

MENTOROKAT KÉSZÍT FEL AZ NKE

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem a Belügy-minisztériummal közös projektben kifejlesztett továbbképzési program keretében képzik a kormányzati igazgatás azon tisztviselőit, akik a megújított Magyar Közigazgatási Ösztöndíjprogramban részt vevő 50 mentorált beilleszkedését és szakmai fejlődését segítik. Az NKE-n márciusban tartották a mentorokat felkészítő kétnapos tréninget. A képzés 16 órás jelenléti és 5 órás e-learning részből áll. Előbbiben a speciális tréneri feladat ellátására olyan szakembereket kértek fel, akik nagy szakmai gyakorlattal rendelkeznek a mentor-képzésben. A projektben korábban már több mint 300, a Belügyminisztérium által kiválasztott mentorjelöltet készítettek fel. A résztvevők a közsolgálati továbbképzési program sikeres elvégzését igazoló tanúsítványt kaptak.

BECSÜLETKERESZTET KAPOTT AZ NKE

Józsefvárosi Becsületkereszt kitüntetésben részesült a Nemzeti Közsolgálati Egyetem. Az elismerést az intézmény főtitkára, Horváth József vette át március 24-én, az Uránia Nemzeti Filmszínházban rendezett ünnepségen. A Józsefvárosi Önkormányzat idén is díjazta a kerület érdekében kiemelkedő munkát végző személyeket

és szervezeteket. „Az ember mindig azt kívánja, hogy olyan hivatása legyen, amiért szívvel-lélekkel tud dolgozni. Józsefvárosért tenni ilyen érzés. Nemcsak a szép épületek, a történelme vagy a fejlesztések teszik különlegessé a kerületet, hanem az itt élő emberek is” – mondta ünnepi beszédében Sára Botond polgármester.

A RENDSZERVÁLTÁS ÉS A SZAKKOLLÉGIUMOK KAPCSOLATA

Két nagy múltú szakkollégium, a Rajk és a Bibó rendszerváltásra gyakorolt hatása került terítékre a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Ostrakon Szakkollégiumának márciusi rendezvényén.

Az eseményen Chikán Attila, a Rajk László Szakkollégium alapító igazgatója, volt gazdasági miniszter és Stumpf István, a Bibó István Szakkollégium alapító igazgatója, volt kancelláriaminiszter, jelenlegi alkotmánybíró beszéltek azokról a rendszerváltás előtti folyamatokról, amelyek kritikai szemléletet alakítottak ki a kor értelmiségében. Az eseményen elhangzott, hogy a szakkollégiumok egy különleges politikai környezetben jöttek létre, hiszen az akkori pártfőtitkár, Kádár János félt a fiataloktól: élénken élt benne 1956 emléke, amelyet megfogalmazása szerint a fiatalok robbantottak ki. Ennek ellenére is meg tudtak alakulni ezek a szerveződések, amelyek relatív autonómiát próbáltak létrehozni a nagyobb közösségeken, a Közgázon és az ELTE-n belül. A rendezvényen szó volt még az egyetemi ifjúság rendszerváltás körüli hangulatáról, arról, hogy a szakkollégisták csalódtak-e a rendszerváltásban, vagy hogy a mai fiatal értelmiségnek meg kell-e szólalnia közéleti kérdésekben.

VELÜNK ÉLŐ VÁLSÁGOK

Az ázsiai kontinens legjelentősebb konfliktusainak sajátosságát, az ottani országok hatalmi viszonyainak változását tárja fel a Velünk élő válságok című konferenciasorozat, amely az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár és az NKE Eötvös József Kutatóközpont Stratégiai Védelmi Kutatóintézet szervezésében indult. A sorozat első állomásán, a Stefánia Palotában rendezett konferencián az ázsiai kontinens hatalmi átrendeződéseinek lehetőségeiről és kihívásairól volt szó. Tálás Péter, az NKE SVKI igazgatója szerint Ázsia minden szempontból az egyik legdinamikusabban fejlődő terület a világon. Háda Béla, az NKE SVKI tudományos munkatársa szerint Ázsia felemelkedése megállíthatatlan és konfliktusos folyamat, amelynek gyújtópontja a Dél-kínai-tenger lehet, amely fontos szállítási útvonal. A konferencián szó volt még Kína és India konfliktusairól, Japánról, a normalizálódó nagyhatalomról, a két Koreáról az ázsiai hatalmi törekvések árnyékában, valamint az Egyesült Államok Ázsia-csendes-óceáni stratégiájáról is.

A LUDOVIKA ARÉNÁBAN NYERT EZÜSTÖT A MAGYAR FÉRFI KARDVÁLOGATOTT

Kemény harcban szerzett ezüstérmét márciusban a magyar válogatott a férfi kardozók budapesti világkupaversenyén, amelynek a Nemzeti Közsolgálati Egyetem adott otthont. A Szilágyi Áron, Szatmári András, Decsi Tamás, Gémesi Csanád összeállítású csapat a 32-es tábla első fordulójában még nem vívott, a 16 között pedig magabiztosan, 45-30-cal lépett túl a kanadaiakon. A negyeddöntőben a magyarok a hetedik pár után öt tus hátrányban voltak az oroszokkal szemben, de 45-41-re fordítottak. Hasonlóan alakult az elődöntő is, az olaszok vezettek az utolsó két asszó előtt, a fordítás azonban kemény küzdelem árán, de ezúttal is összejött, 45-43 lett a vége. Az aranyéremért a magyarok az elmúlt két évben világbajnok dél-koreaiakkal vívtak. Az ázsiaiak a negyedik pártól kezdve vezettek, végül 45-41-re nyertek. A bronzérmét az olaszok harcolták ki. Az NKE sportcsarnokában, a Ludovika Arénában rendezett Zarándi Csaba világkupan 29 csapat indult.

OKLEVELET KAPTAK AZ NKE-N VÉGZETT KORMÁNYTISZTVISELŐK

Somogy, Borsod-Abaúj-Zemplén és Jász-Nagykun-Szolnok megye kormányhivatalaiban vehettek át okleveleket az NKE képzéseiben végzett kormánytisztviselők. A közigazgatási tanulmányok és a kormányzati tanulmányok szakirányú továbbképzési szakok 2016 szeptemberében indultak el a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen a Miniszterelnökség és a kormányhivatalok közreműködésével. A 3, illetve 2 félévig tartó szakirányú továbbképzési szakokon nemcsak elméleti, hanem gyakorlati képzést is kaptak a hallgatók. Idén januárban ötszázan tettek sikeres vizsgát, így a képzéseknek köszönhetően a hivatalok munkatársai könnyebben eligazodnak majd a korszerű közigazgatás folyamatában, gyorsan és hatékonyan végezhetik munkájukat a saját területükön, vezetői poszton vagy éppen az ügyfelekkel való kapcsolattartás során. Emellett kiemelten fontos volt, hogy a képzésben részt vevők elmélyítsék az ügyfélközpontú hozzáállás alapnormáit: az udvariasságot, a segítőkészséget, a precizitást. A képzések fő célja a résztvevők képességeinek, a személyes kompetenciák helyes önértékelésének, valamint az egyéni és a kooperatív problémamegoldási képesség célzott fejlesztése.

A KÍNAI REFORMOK NÉGY ÉVTIZEDE

„Az elmúlt negyven év hazai szinten komoly életszínvonal-növekedést, globális szinten geopolitikai, gazdasági és katonai környezeti átalakulást eredményezett” – hangzott el a Kína-kutatási kerekasztalon, amelyen az idén negyven éve megindult kínai reformok mellett

az ezekre gyakorolt magyar hatások is szóba kerültek. A Nemzeti Közsolgálati Egyetemen tartott rendezvényen az idén 70 éves magyar-kínai diplomáciai kapcsolatfelvételtől is megemlékeztek. „Az 1949-ben létrejövő Kínai Népköztársasággal Magyarország az elsők között vette fel a kapcsolatot” – hangsúlyozta a beszélgetésen P. Szabó Sándor. Az NKE NETK Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központjának igazgatója szerint a kínai történelemre Magyarország jelentős hatást gyakorolt. A szakember hozzátette, hogy az 1990-es években a kínai gazdaság és politika átalakítói végrehajtottak egy nagy léptékű reformot, megteremtve ezzel a mai Kína alapjait.

MAGYAR KIRÁLYI UTÓD EURÓPA SZOLGÁLATÁBAN

„Normális volt, hogy az életem nem normális” – így foglalta össze a Habsburg-lét különlegességét az utolsó magyar király unokája a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen tartott beszélgetésen. Habsburg György beszélt családjáról, magyarságáról és az Európai Unióról is. Az utazó nagykövet úgy gondolja: a sok 20. századi borzalom után napjainkban újraformálódik Európa, különösen erőssé válik Közép-Európa, amelynek megerősödésén édesapja, Habsburg Ottó is oly sokat dolgozott. Habsburg György azonban az Európai Unióban is több szerepet szánna a népképviselőnek, azaz a Parlamentnek, most ugyanis a Bizottság és a Tanács szerepe a kiemelkedő a döntésekben. Hallgatósága figyelmét arra is felhívta: az unió nem egyenlő Európával, az európai értékeket ugyanis sok, távolabb lévő ország, például Grúzia (ma Georgia) is magáénak vallja. Habsburg György mesélt arról is, hogy mi mindent csinál szívesen szabadidejében, erről is olvashatnak a *Bonum Publicum* magazin májusi számában megjelenő bővebb interjúban.

Oktat és kutat is a legfőbb ügyész

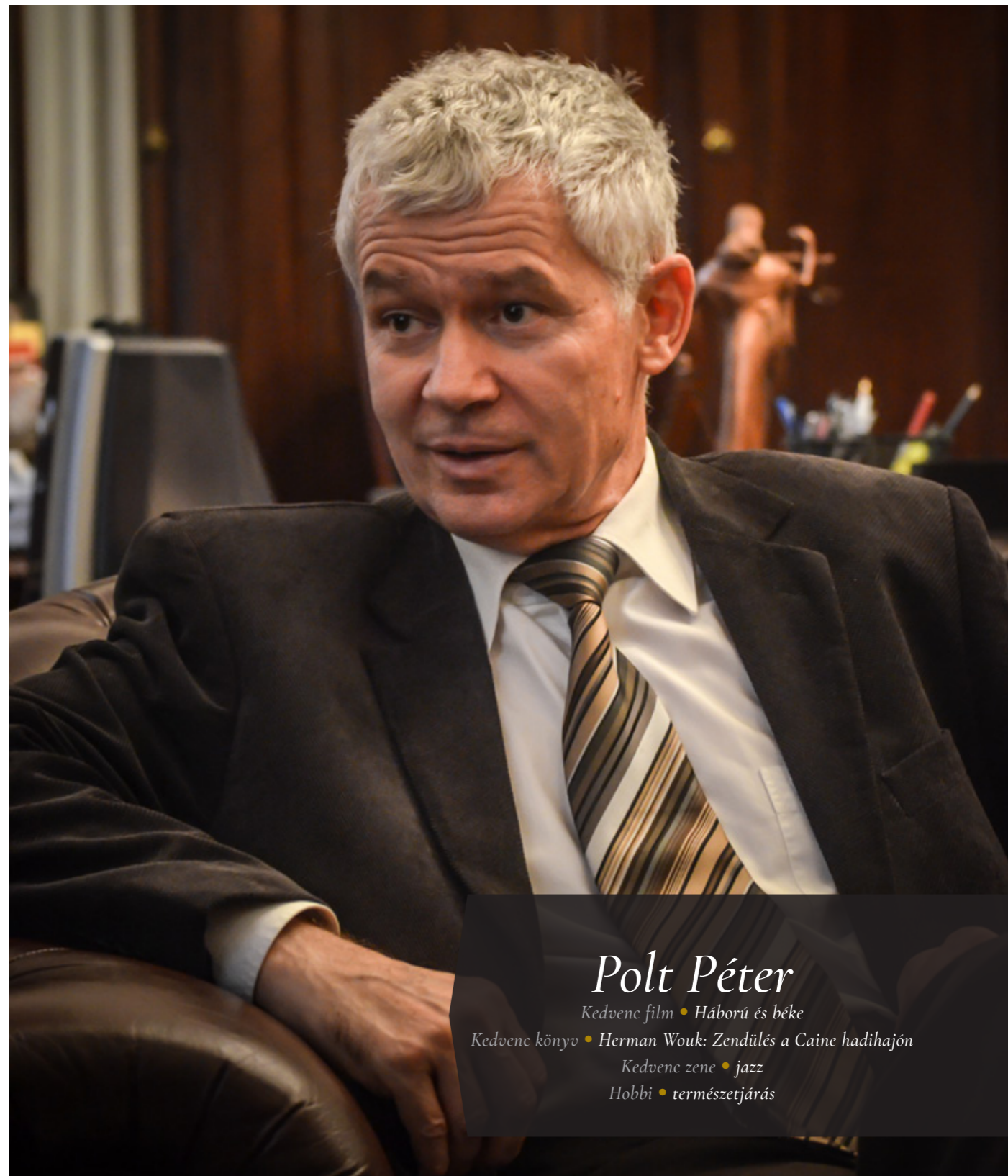
SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: LEGFŐBB ÜGYÉSZSÉG, SZILÁGYI DÉNES

Egy összefoglaló monográfiát készít az Európai Ügyészségről Polt Péter legfőbb ügyész, aki szakmai munkája mellett jelentős oktatói és tudományos tevékenységet is végez a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen. A Rendészettudományi Kar Büntetőjogi Tanszék vezetője szerint a büntető igazságszolgáltatás egészének minőségi emeléséhez is hozzájárul az a specializált képzés, amelyet az NKE nyújt. A legfőbb ügyész úgy látja, hogy a technológiai fejlődéssel párhuzamosan a nemzetközi bűnügyi együttműködés szerepe is nagyban felértékelődött.

● A Nemzeti Közsolgálati Egyetemen oktatói és tudományos munkát is végez. Mit jelent szakmai pályafutásában ez a tevékenység, és hogyan tudja ebben hasznosítani a gyakorlatban megszerzett tapasztalatait?

1983 óta, immáron harminchat éve végzek egyetemi oktatást és kutatást. Pályafutásomban mindig összekapcsolódott a szakmai és az egyetemi munka. Például 1980-ban az Országos Kriminológiai Intézet elődjének, az Országos Kriminológiai és Kriminálisztikai

Intézetnek a tudományos segédmunkatársa voltam, és ezzel együtt a Budapesti V. kerületi Ügyészségen és a Fővárosi Főügyészségen folytattam fogalmazói gyakorlatot. Hasonlóképpen van ma is, amikor a legfőbb ügyészi munkám mellett a Nemzeti Közsolgálati Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára is vagyok. Véleményem szerint a szakmai és a tudományos munkát szorosan össze lehet kapcsolni, és a jogalkalmazásnak, valamint a tudományos életnek is jó, ha kölcsönösen látják egymást, és tanulnak is egymástól. »

Polt Péter

Kedvenc film • Háború és béke

Kedvenc könyv • Herman Wouk: Zendülés a Caine hadihajón

Kedvenc zene • jazz

Hobbi • természetjárás

Fontos cél az eljárások gyorsítása – hangsúlyozta Polt Péter, a Békés Megyei Főügyészség évvértékelőjén

● **Mennyire jut ideje a legfőbb ügyészi hivatás ellátása mellett az oktatásra, kutatásra?**

A hivatalom és az oktatási-kutatási munkám, mint mondtam, szorosan összekapcsolódik, egyik a másikat kiegészíti. A napi munkában én is nagy hasznát veszem kutatási területeim – különösen a büntető anyagi jog és a nemzetközi büntetőjog – tapasztalatainak, és viszont. Mindkét feladatom megköveteli a maga idejét, de szerencsére egy hét nemcsak öt nappól áll.

● **Úgy tudjuk, hogy hamarosan két könyve is megjelenik majd. Ezek a kiadványok milyen aktualitásokat tartalmaznak? Ebben szeretném kicsit pontosítani. Valóban két nagyobb lélegzetvételi kéziratot adtam le tavaly, azonban ezek közül csak az egyik lesz monográfia, a másik egy nagyobb tankönyv része, amelyben olyan jogesettárat állítottam össze, amely évtizedek óta hiány a magyar büntetőjogi képzésben. A könyv, amelyről kérdezett, az egyik, számomra fontos kutatási terület feldolgozását jelenti. Az Európai Ügyészségről összefoglaló monográfia eddig nem jelent meg magyar nyelven, és az idegen nyelvű irodalom sem bővelkedik ilyenben. A célom az volt, hogy tudományos alapossággal járjam körbe azt a témát, amely nemcsak hogy alig ismert a magyar szakmai életben, hanem sok félreértés és téves információ is kering róla. Ebben a könyvben bemutatom azt az utat, amely a mostani európai tanácsi rendelethez vezetett, és**

megoldást, alternatívákat keresek azokra a problémákra is, amelyek megoldása elkerülhetetlen lesz az ez idő szerint jövőre esedékes hatálybalépést követően.

● **Hogyan értékeli az NKE szerepét az állam működtetésében, az egyes hivatásrendek felkészítésében?**

A Nemzeti Közszerződés Egyetem egy fontos és hiánypótló intézmény, amely betölti az állami tisztviselők célzott felkészítésében meglévő űrt. Azt ma már kijelenthetjük, hogy az NKE egyértelműen megtalálta helyét a magyar felsőoktatásban. Az állami szféra számára különösen fontos, hogy olyan adekvát képzést kapjanak a hallgatók, amely által megbízható tudású, magasan képzett szakemberekként tudnak majd elhelyezkedni. Véleményem szerint a büntető igazságszolgáltatás egészének minőségi emeléséhez is hozzájárul az a specializált képzés, amelyet az intézmény nyújt.

● **Korábban volt az uniós legfőbb ügyészek hálózatának soros elnöke is, és jelentős nemzetközi tapasztalattal rendelkezik. A bűnüldözés kapcsán mennyire fontos manapság a nemzetközi együttműködés szerepe, és mi várható ezen a téren a jövőben? Például az új technológiák mennyire jelennek majd meg az ügyészi munkában?**

A 21. században látványosan felgyorsult a technológiai fejlődés, amely napjainkban egyre inkább áthatja az emberek életét. Ma már a bűnözés olyan új, szerteágazó formáival

Polt Péter és Friedrich Forsthuber, a bécsi büntetőbíróság elnöke

kell felvenni a küzdelmet, mint például a számítástechnikai rendszereket érintő bűncselekmények, a kiberbűnözés, az online zaklatások, a kriptovalutákkal elkövetett bűncselekmények, vagy újabban a mesterséges intelligenciához kapcsolódó elkövetési magatartások. Ennek eredményeként a nemzetközi bűnügyi együttműködés szerepe is nagyban felértékelődött, hiszen a szolgáltatások más országból való elérésének, az állampolgárok más országokba való mozgásának megkönnyítésével kapcsolatos vívmányokat a bűnelkövetők is figyelemmel kísérik, és ki is használják. A bűncselekmények hatékony felderítése érdekében már Magyarországon is számos nemzetközi együttműködési forma áll rendelkezésre. Ezek közül kiemelkedik az Eurojust, amely uniós ügynökségként a bűnügyekben való nemzetközi igazságszolgáltatási együttműködést koordinálja. A téma aktualitását és a nemzetközi bűnügyi együttműködés fontosságát jelzi, hogy az Eurojust rendkívül gyors és hatékony közreműködésének eredményeként vette őrizetbe Magyarországon a nyomozó ügyészség az ISIS-terroristát. Az Eurojust tevékenységét főként a tagállami igazságügyi hatóságok közötti együttműködés kapcsán fejti ki, ezen túlmenően koordinációs értekezleteket bonyolít le, valamint megszervezi a közös nyomozócsoportokat. A hazai ügyészek egyre több koordinációs értekezleten vesznek

Polt Péter hivatalában fogadta David Cornstein (bal szélén) amerikai nagykövetet

részt, és évről évre emelkedik a közös nyomozócsoportok száma is.

● **Az igazságszolgáltatás mint az egyik hatalmi ág rendszerében hol helyezkedik el az ügyészség? Hogyan tudja biztosítani az alapvető jogok és az igazság kiderítéséhez fűződő érdekek érvényesülését? Illetve hogyan őrizhető meg az ügyészi szervezet függetlensége a többi hatalmi ágtól, elsősorban a kormányzástól? Legfőbb ügyészként eltöltött eddigi időszakát hogyan értékeli ebből a szempontból?**

Az ügyészségi feladatok alkotmányos alapjait az Alaptörvény 29. cikk (1)–(2) bekezdése tartalmazza, amely szerint a legfőbb ügyész és az ügyészség független, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként, mint köztisztviselő az állam büntetőigényének kizárólagos érvényesítője. Az ügyészség üldözi a bűncselekményeket, fellép más jogsértő cselekményekkel és mulasztásokkal szemben, valamint elősegíti a jogellenes cselekmények megelőzését. Ezen túlmenően jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben, képviseli a köztisztviselőt a bírósági eljárásban, felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett, a közérdek védelmezőjeként pedig az Alaptörvény vagy törvény által meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol. Az elmúlt időszakban az ügyészi szervezetet számos támadás és politikai nyomásgyakorlás érte, amelyek azonban minden »

ténybeli alapot nélkülöznek, és azokat az ügyészség határozottan visszautasítja. A magyar ügyészség az Alaptörvénynek és a rá vonatkozó törvényeknek megfelelően működik, az igazságszolgáltatás közreműködőjeként függetlenül eljárva érvényesíti az állam büntetőjogi igényét. Az ügyészség tevékenységét eddig is alkotmányosan, az objektív igazság kiderítése céljával végezte, és a jövőben is ezt fogja tenni. Az ügyészséget ellenőrző tevékenység megfelelően oszlik el a parlament, a bíróságok és a nyilvánosság között.

● **Az európai kontinensen is számos ügyészi szervezetrendszer működik. A magyar mennyiben speciális?**

Kétségtelen, hogy az ügyészség talán legismertebb feladatkörei a büntetőeljárásához kapcsolódnak, azonban ezen túlmenően számos feladatot lát el. Meg kell említeni, hogy az ügyésznek a büntetés-végrehajtás feletti felügyeleti körében is fontos feladatai vannak, hiszen az ügyész bármely időpontban és helyen ellenőrizheti a törvényekben meghatározott joghátrányok és jogkorlátozások végrehajtásának, a fogvatartottakkal való bánásmódnak a törvényességét. Az ügyészségnek a büntetőjogon kívüli közérdekű feladat- és hatáskörét részben az ügyészségről szóló 2011. évi CLXIII. törvény (Ütv.), részben külön törvények határozzák meg. Az ügyészség a közérdek védelme érdekében közreműködik annak biztosításában, hogy mindenki betartsa a törvényeket. A közérdekvédelmi tevékenység kiemelt területei az egyes hatósági eljárásokhoz és intézkedésekhez kapcsolódó ügyészi feladatok ellátása, a környezetvédelem, a fogyasztóvédelem, a szabálysértési ügyek, egyes jogi személyekkel és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekkel kapcsolatos ügyészi feladatok ellátása, a polgári bíróság előtt ügyészi tevékenység, a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos ügyészi feladatok. Az elmúlt években a közérdekvédelmi szakterületen – elsősorban a jogszabályok változására visszavezethetően – az ügyészi tevékenység súlypontjai is átrendeződtek, mivel az egyedi jogszérelmek orvoslása mellett az általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására irányuló, a fogyasztók érdekeit védő tevékenység került előtérbe.

● **Mennyit változott az elmúlt évtizedekben az ügyészi szerepvállalás mértéke és formája a büntetőeljárásban? Mit hozott az új büntetőeljárás törvény?**

A Magyarországon 2010-ben elindított büntetőjogi reform egy évvel ezelőtt, 2017. június 13-án teljesedett be, amikor az Országgyűlés elfogadta a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényt (új Be.). Az ügyészség a kodifikációs munkában talán a legaktívabb partner volt, mivel az új eljárás törvény megalkotása is az ügyészség jelentős közreműködésével zajlott. Nagyon lényeges változás, hogy új nyomozási struktúra

jött létre, ami azt jelenti, hogy a nyomozás két fő szakaszra oszlik, a felderítésre és a vizsgálatra, a válaszvonalat pedig a gyanúsított kihallgatása jelenti. Ennek részben az az oka, hogy a gyanúsított kihallgatását követően a tisztességes eljárás elvének és garanciáinak is fokozottabban kell érvényesülniük, részben pedig az, hogy ténylegesen más típusú feladatokat és kompetenciát követel meg az ismeretlen elkövető bűncselekményének feltárása, mint a megalapozottan gyanúsítható személy büntetőjogi felelősségének vizsgálata. A nyomozás felderítési szakaszában a nyomozó hatóság teljes önállósággal rendelkezik, önálló felelősséggel, az ügyész ebben a szakaszban kizárólag mint a törvényesség őre jelenik meg. A gyanúsított kihallgatást követően, a nyomozás vizsgálati szakaszában azonban az ügyész már irányítási jogkört gyakorol, amelynek keretében például a nyomozó hatóságot eljárási cselekmény elvégzésére utasíthatja.

● **Az új büntetőeljárás törvény mennyire fektet hangsúlyt a bűncselekmények sértettjeinek védelmére, jogaik érvényesítésére?**

Mindenképpen nagy hangsúlyt kapnak ezek a szempontok. A beismerés és a terhelt együttműködési szándéka kétféle meg egyezéshez vezethet. Az első esetben a nyomozási szakaszban, a vádemelés előtt az ügyész, a terhelt és a védő – a bíróságtól függetlenül – formális megállapodást, úgynevezett egyezséget köthet. Az ügyész ebben az esetben a megkötött egyezségnek megfelelően emel vádat, a bíróság pedig csak az egyezség törvényességét vizsgálhatja, annak tartalmát nem változtathatja meg, azt jóváhagyja, vagy a jóváhagyást megtagadja. A másik esetben – formális egyezség hiányában – a vádemelést követő bírósági előkészítő ülés keretében lehetséges a megegyezés. Az ügyész ebben az esetben a vádiratban megjelölheti azt a szankciót és annak mértékét is, amelyet hajlandó elfogadni abban az esetben, ha a terhelt a bűnösségét beismeri, és lemond a tárgyaláshoz való jogáról. Ha a bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot az előkészítő ülésen elfogadja, az ügyész indítványa a bíróságot annyiban köti, hogy a vádiratban foglaltnál súlyosabb szankciót nem alkalmazhat. A beismerésre az eljárás folyamán később is sor kerülhet, de az elkövető ilyen kedvezményekkel a későbbiekben már nem számolhat. Közös eleme a megegyezés két válfajának, hogy a tényállás és a jogi minősítés nem lehet megállapodás tárgya, azt az ügyész állapítja meg, így az angolszász rendszerben jellemző alkudozásról nem lehet szó. Fontos még azt is kiemelni, hogy az ügyészségi nyomozás szervezete 2019. február 1-jével megújult: az eddigi széttagolt rendszer egy egységes struktúrába, a Központi Nyomozó Főügyészséghez és az alárendeltségében működő regionális illetékességű ügyészségekhez került. ●

A közérthető bírósági kommunikáció

SZÖVEG: ANTAL ZSOLT

A bíróságok közérthetőségének elősegítésére jött létre 2017-ben a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kara és az Országos Bírósági Hivatal közötti kutatási együttműködés. Média- és kommunikációs szakemberek, nyelvészek vizsgálták, hogy a bírósági sajtó-kommunikáció és a nyilvánosság figyelmét meghatározó médiumok igényei mennyire vannak összhangban egymással. A kutatók eredményeiket a januárban megjelent A bírósági szervezet sajtóközleményei a médiaképesség tükrében című szakkönyvben foglalták össze.

Az üzenetek közérthetősége, médiaképessége az egyik legnagyobb kihívás a hazai közintézmények külső kommunikációjában. Az összes hivatalos szerv írásbeli kommunikációja hasonló problémákkal küzd. Ezek olyan általános, az üzenet hatókörének és elhelyezésének meghatározását, szerkesztését és nyelvhasználatát érintő zavarok, amelyek hivatalos nyelvünk rossz hagyományainak tekinthetők. Handó Tünde, az Országos Bírósági Hivatal elnöke lényeglátóan fogalmazta meg a közzolgálati szervezetek külső megítélését befolyásoló kihívást: „A 21. századi bíróság nem zárkozhat elefántcsonttoronyba, a szervezet alapértéke kell hogy legyen a nyitottság és a működés szolgáltató jellege. Nyelvi szempontból mégis elefántcsonttoronyban tart bennünket, ha a jogi szövegek egyre terjedelmesebbek, bonyolultabbak, tele vannak szakzsargonnal.” A kutatás keretében készült, nemrégiben megjelent kézikönyvet a szerzők kifejezetten azzal a céllal állították össze, hogy az elemleti összefüggések feltárása mellett konkrét, valós bírósági közleményeket elemezve a legjellemzőbb, közérthetőséget akadályozó nyelvhasználatot mutassák be. A vizsgálat módszertana a tartalomelemzés, amelynek tárgyául felhasznált szövegek bírósági sajtóközlemények voltak. A szerzők a sajtóközlemények médiaképességét két gondolatkörben elemezték. A médiaképesség elsődleges kritériumaként vizsgálták, hogy a sajtóközlemények célja, felépítése, a közölt információk logikája mennyire

feleltethető meg a különböző médiumok igényeinek. Másrészt részletesen megnézték azt is, hogy a sajtóközlemények nyelvi megformáltsága, stilisztikai megoldásai mennyire felelnek meg a gördülékeny, szakmai belterjességtől mentes közérthetőségi követelményeknek.

A kötet szerzői munkájuk során több évtizedes tapasztalatra támaszkodhattak a hivatalos szervek, a közigazgatás, az igazságszolgáltatás, a rendvédelem és a média nyelvhasználatával kapcsolatban. Az NKE oktatóiként a mai napig rendszeresen részt vesznek a közintézmények vezetőinek kommunikációs továbbképzésében és felkészítésében. Ez alapján meggyőződésük, hogy a kézikönyvben megfogalmazott javaslatok a közzsféra egészére nézve általánosíthatók. Így a kötetet haszonnal forgathatják mindennapi munkájuk során a bírósági sajtószóvivők és sajtótitkárok mellett a bírósági határozatok fogalmazói és más közzolgálati szervezetek, szervek kommunikációs szakemberei is. A kötet szerkesztője és egyik szerzője Antal Zsolt kutatásvezető egyetemi docens, az NKE ÁKK Közzolgálati Kommunikáció és Média Programiroda munkatársa. További szerzők: Bódi Zoltán, a Magyar Nyelvstratégiai Intézet osztályvezetője, Gyulavári Tamás egyetemi docens, a BCE Marketing és Média Intézet vezetője és Toót-Holló Tamás, a MediaWorks Online Szerkesztőség főszerkesztője. ●

Együtt **erős** a NATO

SZÖVEG: JUHÁSZ KATALIN
FOTÓ: NATO ARCHÍV, SZILÁGYI DÉNES

„A jövő már ma itt van, ezért felkészültnek kell lennünk” – mondta el a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen tartott előadásában Jörg Vollmer, a német hadsereg főparancsnoka. A Német Szövetségi Véderő altábornagya a 21. század legfontosabb kihívásairól, valamint a német–magyar kapcsolatokról a NATO és az Európai Unió vonatkozásában tartott előadást az intézményben. Véleménye szerint azért hatékony a német–magyar együttműködés, mert közös értékeket képvisel a két ország.

PESCO-PROJEKT: ÁLLANDÓ VÉDELMI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Magyarország is részt vesz alapító tagként az Európai Tanács kezdeményezésére létrejött 25 tagú Állandó Strukturált Együttműködés (PESCO) munkájában, amely a biztonság és a védelem területén teszi lehetővé az együttműködést. A projektek olyan területekre terjednek ki, mint a képzés- és képesséfejlesztés, a műveleti készenlét szárazföldön, tengeren és a levegőben, valamint a kibervédelem. A védelmi együttműködési keretrendszer lehetővé teszi, hogy az arra hajlandó és képes tagállamok közösen fejlesszék védelmi képességeiket, közös projektekbe ruházzanak be, valamint javítsák fegyveres erők műveleti készenlétét és hozzájárulását.

Németország nézőpontjából három fő évfordulót emelt ki az előadáson Jörg Vollmer. „A NATO létrehozásának 70., a magyar csatlakozás 20., és a berlini fal leomlásának 30. évfordulóját ünnepeljük” – sorolta, majd hozzátette, hogy mindig hálás lesz Németország a magyaroknak azért, hogy megnyitották Ausztriával közös határukat a keletnémetek előtt. Ez azért is jelentős a német történelemben, mert egy lépéssel közelebb hozta a békés forradalomban a német egyesülést. „Nem felejtjük

el a gesztust, hogy a magyarok is kiálltak a döntés szabadsága mellett” – fogalmazott. Elhangzott, hogy a két fél közötti barátság azóta is tart, hiszen például a katonai missziókban is remek partnernek bizonyulnak az országok. Az altábornagy szerint növelni kell az együttműködést, és tovább kell építeni a bizalmat.

„Napjainkban számos kihívással állunk szemben. Először is foglalkoznunk kell a terrorveszéllyel, a migrációs hullámokkal, Oroszország

ERŐSÖDŐ VÉDELMI EGYÜTTMŰKÖDÉS NÉMETORSZÁGGAL

„Magyarország és Németország között rendkívül szoros védelmi és védelmi ipari együttműködés jön létre” – nyilatkozta még tavaly Berlinben Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter. A tárcavezető arról is beszélt, hogy a magyar–német katonai együttműködést a katonaegészségügy területére is kiterjesztették, hiszen a NATO budapesti egészségügyi kiválósági központja Münchenben is rendelkezik egy részleggel. Mint mondta, emellett magyar katonák szolgálnak német katonákkal közösen a világ több pontján, így Afganisztánban és a Nyugat-Balkánon is.

fenyegetésével, a közel-keleti régió instabilitásával, valamint a bukkott államokkal” – emelte ki Jörg Vollmer. Az altábornagy hozzátette, hogy a 2014-es ukrán válság óta nehezzé vált a szövetség egyben tartása. 2015-ben is számos új fenyegetés jelent meg, mint például a Daesh, vagyis az Iszlám Állam térhódítása. Bár eddig is voltak terrortámadások a világban és Európában, a párizsi és a többi országban elkövetett merényletek minőségben különböznek a korábbiaktól. Elhangzott, hogy Európában is megjelentek az öngyilkos merénylők, akik a céljuk elérése érdekében feláldozzák magukat. „A másik nagy probléma, hogy a saját társadalmainkból radikalizálódnak emberek, így az azonosítás rendkívül nehezzé válik” – fejtette ki. A NATO-nak alkalmazkodnia kell az új kihívásokhoz, s gyorsabbá kell tenni a reagálását is. „Tovább folytatjuk a részvételt a szövetség misszióiban, ugyanakkor nem szabad elfelejteni a keleti fenyegetést

sem” – nyilatkozta az altábornagy, aki kiemelten fontosnak tartja a szövetség kohéziójának megtartását. Annak ellenére, hogy minden tagország más történelmi háttérrel, más fókuszpontokkal és perspektívákkal rendelkezik, csak együttesen tudnak hatékony választ adni a kihívásokra.

Jörg Vollmer előadásában kitért a német hadsereg fejlesztésére is. „A missziók, amelyekben Németország részt vesz, sok katonát, energiát és kapacitást kívánnak. Az ezekben harcoló katonák felkészítése nem egyszerű, hiszen minden küldetés különböző felkészültséget követel” – hangsúlyozta a német hadsereg főparancsnoka.

A Német Szövetségi Véderő altábornagya bemutatta Németország NATO-szerepvállalását, valamint kitért a német katonai kapcsolatokra is. Megjegyezte, hogy ezek az együttműködések azért is fontosak, mert összehangolt, egységes fellépéssel lehet a kihívásokat hatékonyan kezelni. ●

Hosszú Katinka világa

SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA
FOTÓ: GETTY IMAGES, MTI

„A kudarc egy tanulság, amely által közelebb kerülünk a sikerhez” – fogalmazott Hosszú Katinka a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Siker és kudarc című programsorozatának márciusi nyitó előadásán. A háromszoros olimpiai, hétszeres világ- és tizennégyszeres Európa-bajnok magyar úszónő szolt 25 évnyi úszói tapasztalatáról, az őt ért sikerekről és kudarcokról.

„Viszonylag hamar bekerültem az uszodák világába” – kezdte visszaemlékezését az Iron Lady, akit nagypapja tanított meg úszni a bajai uszodában. Kiskorától kezdve nagyon tehetségesnek tartotta, állítólag már hároméves korában megmondta, hogy bajnok lesz belőle. Katinka hatévesen kezdett versenyezni, tízévesen pedig már reggel is edzésekre kellett járnia. „Édesapám azt mondta, ha élsportoló szeretnék lenni, akkor végig kell csinálnom az edzéseket” – hangsúlyozta. Csupán tizenegy éves volt, amikor meghozta a döntést, hogy az úszásból fog megélni. „Aki a világ legjobb úszója akar lenni, annak mindig topon kell lennie” – mondta az úszónő, aki már ekkor bejelentette, hogy

2004-ben olimpiai bajnok lesz. „Nagyok voltak az elvárásaim magammal szemben, így a 31. helyezést nagy kudarcnak éltem meg” – árulta el. Négy évvel később, tizenkilenc évesen Pekingben mindent beleadott. „Ekkor már tudtam, hogy az Amerikai Egyesült Államokban szeretnék tanulni, mert kíváncsi voltam, ők hogyan készülnek az olimpiára” – mondta. Kiemelte, hogy ekkor már nem az olimpiai érem megszerzése volt a célja, csupán a döntőbe jutás. A 12. helyen végzett, így nem járt sikerrel. „Már tizenöt éve úsztam mindent beleadva, és kezdtem azt érezni, hogy el kell engednem az álmom, az olimpiai bajnoki

Siker és kudarc címmel indított programsorozatot a Nemzeti Közsolgálati Egyetem márciusban. A szervezők olyan ismert közéleti személyiségeket hívnak meg a rendezvényekre, akiknek a pályafutására jellemző, hogy a kudarcokon keresztül vezetett az útjuk a sikerig. A programsorozat első vendége volt Hosszú Katinka, az Iron Lady.

címét” – jegyezte meg. Az olimpiát követően Los Angelesben élt, ahol ösztöndíjasként úszott, fejlesztette angoltudását, pszichológiát tanult, számos emberrel megismerkedett, és le is diplomázott. „Nagyon érdekelt a sportpszichológia, és hiszem, hogy minden fejben dől el” – hívta fel rá a figyelmet. Más megvilágításba került minden, már nem aggodalmaskodott a szintidőn, így véve egyre keményebben az edzést. „Egyre motiváltabbá váltam, ahogy a csapatban lévő olimpiai bajnok és világsúcstartó úszókat kezdtem megverni” – tekintett vissza a fejlődésére. Elkezdte figyelni őket, kérdeztetett tőlük, tanácsot kért az edzésekkel kapcsolatban. Ahogy beszélt velük, rájött, hogy mind ugyanolyanok, és már azon kezdett gondolkodni, miért ne ő nyerne a végén. Aztán a 2008-as olimpián 12. helyen végzett. Véleménye szerint a 2009-es római világbajnoki címét tizenöt évnyi kitartó munkájának köszönheti. Így már világsúcstartóként készült a 2012-es olimpiára. „Éreztem az olimpiai arany ízét” – fogalmazott.

Mindent bevetett a siker érdekében, csak az iskola és az úszás volt jelen az életében. Annak ellenére, hogy jól haladt a felkészülésben, az olimpia közeledtével egyre több kétely merült fel benne. „Azt tanácsolták, hogy ezekkel ne foglalkozzak, és csak a nyeresre koncentráljak” – emlegette. Londonban aztán a 400 vegyes döntője előtt felerősödtek benne ezek a kérdések. Mi van, ha nem nyer? Mi van, ha kizárják? – kérdezte magától. Legszívesebben nem is versenyzett volna, annyira eluralkodott rajta a félelem. A verseny végén azzal az eredménnyel kellett szembesülnie, hogy a 4. helyen végzett, ami hatalmas kudarc volt a számára.

A 2016-os riói olimpiára már nem úgy készült, hogy olimpiai bajnok lesz, hanem a saját útját akarta járni. „Imádok úszni és versenyezni, így tudtam, hogy sokkal több van bennem” – mondta. Szerette volna kiélni az olimpiát, és ez mentális szabadságot adott neki. A világválogányról végül három aranyéremmel térhetett haza.

A Budapesten megrendezett világbajnokságról elmondta, hogy élete egyik legnehezebb időszaka volt. Úgy érezte, hogy most győznie kell, hiszen amit elér, az közös siker, aminek együtt örülhetnek. „Életem egyik legszebb pillanata volt a Duna Arénában győzni” – mondta. Hosszú Katinka beszélt arról is, hogy naponta hat órát vízben, hármat a tornateremben tölt, és hétvégén is szokott edzeni. „Sokáig nem figyeltem oda a kikapcsolódásra, de ezen most változtatni szeretnék” – jegyezte meg. Megtanulta, hogy sokkal többet tud beletenni a munkába, ha pihen is. Bár kevés ideje van rá, de szeret moziba járni, a barátjaival enni vagy a sikeres versenyt megünnepelni. „Nagyon szeretek önéletrajzi könyveket olvasni, hogy megtudjam, ki hogyan küzdött meg a nehézségekkel az életében” – mondta. ●

Science Park épül egyetemi és önkormányzati együttműködésben

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Közös Egészségipari-Biotechnológiai Science Park létrehozásáról írtak alá szándéknyilatkozatot a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, a Semmelweis Egyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektorai, valamint Józsefváros polgármestere.

A Semmelweis Egyetemen tartott ünnepélyes aláíráson Merkely Béla történelmi, ipar- és tudománytörténeti pillanatnak nevezte az eseményt. A Semmelweis Egyetem rektora szerint a Józsefvárosban létrejövő Science Park új korszakot nyit meg nemcsak az érintett egyetemek, de a magyar tudomány és felsőoktatás történetében is. Elhangzott, hogy az orvos- és egészségtudományok területén a tudás két évente megduplázódik, és nemzetközi szinten is az egészségipar az egyik leggyorsabban fejlődő kutatási terület. Ezért is fontos az egyetemek közötti stratégiai együttműködés és az ennek eredményeként megvalósuló tudáspark, amely meghatározó szerepet játszhat a mindennapi gyógyításban és betegellátásban is gyorsan hasznosítható kutatások, valamint a meglévő tudásanyag megújításában. Merkely Béla szerint a Science Park célja az is, hogy szoros, de egyben rugalmas együttműködést alakítson ki az egészségipari, gyógyszeripari, orvostechnikai és biotechnológiai piaci szereplőkkel, valamint a kutatás-fejlesztés és az innováció terén kiemelten támogassa a nemzetstratégiai szempontból fontos hazai együttműködéseket. A rektor szólt arról is, hogy a tudáspark létrehozására irányuló törekvések

egybevágnak a felsőoktatás versenyképességének növelését, a kutatás-fejlesztés és innováció megújítását célzó kormányzati elképzelésekkel.

„Az egészséges társadalom előmozdítását is támogatja ez az együttműködés” – hangsúlyozta Szuromi Szabolcs. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektora elmondta, hogy intézményük az információs és bionikai kutatások mellett elsősorban a projekt etikai vonatkozását kívánja erősíteni. „A biotechnológia, a mesterséges intelligencia és a robotika területén ugyanis olyan új megoldások születnek napjainkban, amelyek jogi következményekkel és társadalmi hatásokkal járó etikai kérdéseket is felvetnek” – mutatott rá a rektor. Elhangzott, hogy ez a kutatási terület nemzetközi szinten is felívelőben van, így hazánk számára is nagy lehetőséget jelent az, ha a tudáspark létrehozásával bekapcsolódik az ország ezekbe a folyamatokba.

Koltay András nagy megtiszteltetésnek nevezte, hogy az idén 250 éves Semmelweis Egyetem és a hamarosan négyszáz éves Pázmány Péter Katolikus Egyetem az NKE-t választotta partnernek ehhez a projekthez. „Mindent meg fogunk tenni, hogy az általunk képviselt specialitásokat, az oktató tudásanyagot és a közszolgálati igényeket meg tudjuk

KORMÁNYZATI CÉL A VERSENYKÉPESSÉG

A kormány honlapján jelent meg február végén a Program a versenyképesebb Magyarorszáért elnevezésű javaslatcsomag, amelyben olyan távlati terveket fogalmaznak meg, amelyekkel jelentősen javulhat az ország versenyképessége az Európai Unióban. A program fontos eleme az oktatási rendszer munkaerőpiaci szempontú átalakítása, amelynek részeként egyetemre épülő tudásszolgáltató központok jönnek létre a jövőben. Hét egyetemi városban épül Science Park, amelyekben a magyar vállalatok kutatás-fejlesztési tevékenységéhez nyújtanak szakmai támogatást az egyetemek. Budapest mellett Debrecen, Miskolc, Győr, Szeged, Pécs és Zalaegerszeg ad otthont egy-egy Science Parknak. Ezzel elindul a szisztematikus, modellszerű startup-ökoszisztéma építési folyamata a kutató egyetemi környezeti bázison, az alapkezelő intézmények és a kutató egyetemek szoros együttműködésében, az Innovációs és Technológiai Minisztérium, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériuma részvételével. A kormányzati szándék szerint a Science Parkok létrehozásával Magyarország 2022-re a kiemelt gazdasági területeken európai szinten kimagasló KFI-potenciálra tesz majd szert. Ehhez az egyetemenközpontú innovációs ökoszisztéma kialakítását Science Parkok létesítésével biztosítja olyan városokban, ahol a piaci igény, az ipari akadémiai kooperáció és a felsőoktatási háttér kormányzati támogatással szervezhető. A Program a versenyképesebb Magyarorszáért javaslatcsomag a www.kormany.hu portálon érhető el.

jeleníteni a projektben” – fogalmazott a Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora.

Sára Botond az oktatás, a város és az ország szempontjából is hatalmas mérföldkőnek nevezte a tudáspark létrehozását. Józsefváros polgármestere szerint a Science Parkhoz kapcsolódó tevékenység növeli az egészségbiztonságot, az innovációt, és fejleszti a tudományos életet. A városvezető úgy fogalmazott, hogy a fejlesztés nemcsak a kerület egyetemváros jellegét erősíti, de egész Magyarország is számára monumentális jelentőségű lesz.

A felsőoktatás és az ipari szereplők együttműködésével létrejövő tudásparkban olyan fejlesztések valósulhatnak meg, amelyek például a mesterséges intelligencia alkalmazásával segítik az egyes képalkotó diagnosztikai folyamatokat, javítják az orvosi ellátás hatékonyságát, valamint új lendületet adnak a hazai bionikai, orvostechológiai és gyógyszeripari fejlesztéseknek. A fejlesztések fontos részét képezi az élő természet tudásanyagának átültetése a műszaki és a haditechnikai gyakorlatba, amelynek elengedhetetlen része az adatvédelem és a bioterrorizmus elleni védelem is. Emellett a Science Park várhatóan segíti az egyetemi tudásbázison alapuló, kisebb, koncentrált, technológiaintenzív vállalatok létrejöttét is. ●

'48 hagyatéka: a szabadság

SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA, JUHÁSZ KATALIN, SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

„Egy percre sem szabad magától értetődőnek vennünk a szabadságot” – hangsúlyozta Koltay András az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 171. évfordulója tiszteletére rendezett egyetemi ünnepségen. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem rektora szerint minden nap meg kell őriznünk szívünkben a szabadságot. Ünnepi megemlékezést tartottak az egyetem Hungária körúti campusán is, ahol elismerések átadására is sor került.

„Március 15. az egyik legnagyobb ünnepünk, amelynek szereplői mind legendás alakok” – fogalmazott a Ludovika Főépület Szent László-kápolnájában Koltay András. A rektor hozzátette, hogy a történelmi események már több mint 170 éve belénk ivódtak. A beszédben elhangzott, hogy a politikai mozgalom jegyében március 14-én, a Pilvax kávéházban született meg a Nemzeti dal, és itt dolgozták ki a márciusi ifjak a 12 pontot is. Másnap a Petőfi Sándort, Jókai Mórt és Vasvári Pált is sorraikban tudó fiatalok bejárták az egyetemeket, és a hallgatók csatlakoztak mozgalmukhoz, majd Landerer nyomdájához vonultak, szabad sajtót követelve. Az NKE rektora felidézte: a fiatalok bizonytalanságát látva Landerer odasúgta nekik, hogy foglalják el a nyomdáját. Ekkor Irinyi József kijelentette, hogy a nép nevében így is cselekednek. Landerer válasza erre pedig az volt, hogy az erőszaknak ellent nem állhat. „Megszületett a sajtószabadság, Magyarországon először” – jegyezte meg Koltay András, aki hozzátette, hogy innentől cenzori pecsét és hatósági jóváhagyás nélkül nyomtatták ki a kiadványokat. A forradalom elérte Budát is, ahol a márciusi ifjak a sajtóvétség miatt raboskodó Tánics Mihályt kiszabadították a börtönből. Koltay András elmondta, hogy a hosszú évtizedekig raboskodó Tánicsot felesége ezekkel a szavakkal köszöntötte: „Nincsen többé cenzúra”.

RANGOS KITÜNTETÉSEK A NEMZETI ÜNNEPEN

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem több oktatója is elismerést vehetett át a nemzeti ünnep alkalmából tartott megemlékezéseken. Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozat kitüntetését adományozta Zachar

Péter Krisztiánnak, az NKE Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar tanszékvezető egyetemi docensének, a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége elnökségi tagjának, a szervezet Budapest-belvárosi elnökének. A köztársasági elnök a haza érdekeinek előmozdításában és az egyetemes emberi értékek gyarapításában végzett kimagasló, példamutató tevékenységének elismerésére a Magyar Érdemrend lovagkeresztje kitüntetésben részesítette Pohl Árpád dandártábornokot, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánját. Az elismerést Benkő Tibor honvédelmi miniszter és Korom Ferenc, a Magyar Honvédség parancsnoka adta át a Stefánia Palotában rendezett ünnepségen. Kiemelkedő teljesítményéért, különleges helytállásáért, huzamos időn át példamutatóan ellátott szolgálatteljesítéséért Hadik András-szabályát vehetett át a nemzeti ünnepen Padányi József vezérőrnagy, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem tudományos rektorhelyettese. Az elismerést a Magyar Honvédség Székesfehérváron tartott ünnepi állománygyűlésén Korom Ferenc parancsnok adta át a tábornoknak.

A megemlékezésen elhangzott: őrizzük meg szívünkben 1848. március 15. mondanivalóját! Az ünnepségen népzenei műsort is megtekinthettek a résztvevők, akik felvidéki Kossuth-nótákat, magyar dudazenéket, valamint gyergyói és délvidéki dallamokat is meghallgathattak, illetve szatmári verbunk és mezőségi férfi táncokat is megtekinthettek. A műsorban közreműködött a többi között Kiss Gy. László Liszt-díjas tárogató és klarinétművész, valamint Csoóri Sándor Kossuth- és Prima-díjas zenész.

Ünnepi állománygyűlésen emlékeztek meg az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 171. évfordulójáról az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán. Az eseményen elismerések átadására is sor került. Magyarország honvédelmi minisztere kiemelkedő szolgálati érdemei elismerésére bronz fokozatú Szolgálati Érdemjelet adományozott Taksás Balázs főhadnagynak, a Hadtáp és Katonai Közlekedési Tanszék adjunktusának. Pohl Árpád, a HHK dékánja Hadtudományi Emlékplakettet adományozott Bolyki István, Megyeri Lajos, Szökrény Zoltán, Hornyacsék Júlia és Holndonner Hermann alezredeknek. Hadtudományi Érdemplakettet kapott Horváthné Tóth Zsuzsanna, az Egyetemi Központi Könyvtár és Levéltár kari könyvtárának igazgatója és Kristóf János egyetemi tanár. Hadtudományi Emlékplakettet vehetett át Major Gábor, a Katonai Repülő Intézet, Fedélzeti Rendszerek Tanszék tanársegédje. A kar dékánja Hadtudományi Emlékérmét adományozott Völgyi Zoltánnak, Molnár János Zsoltnak és Stiffel Cintióknak. Dékáni Dicséret Oklevelet kaptak Takács Artilla, Szücs Eszter és Pothárn Ágnes honvédtisztjelöltek. A rendezvényen a MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság, valamint a Ludovika Zászlóalj altisztjei és tisztjei közül is többen elismerésben részesültek. ●

TÖRTÉNELMI ZÁSZLÓK A LUDOVIKÁN

A Ludovika Főépület aulájában Somogyi Győző grafikusművész 1848–49-es magyar történelmi zászlókat ábrázoló munkáiból rendeztek kiállítást. Somogyi Győző a Nemzet Művésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas magyar grafikus és festő. A kiváló művész a magyar történelmi viseleteket, a népi építészetet kutatja és rajzolja. Többéves munkája nyomán készült el a Magyar Hősök arcképcsarnoka, a száz nagy magyar katonát ábrázoló portrészorozat, az ötvenkét királyportréből álló Magyar Királyok arcképcsarnoka sorozat, továbbá szintén az ő alkotása a Zrínyi Kiadó gondozásában 2011-ben megjelent *Magyar hadizászlók* című könyv, amelynek néhány alkotását láthatták az érdeklődők a kiállításon.

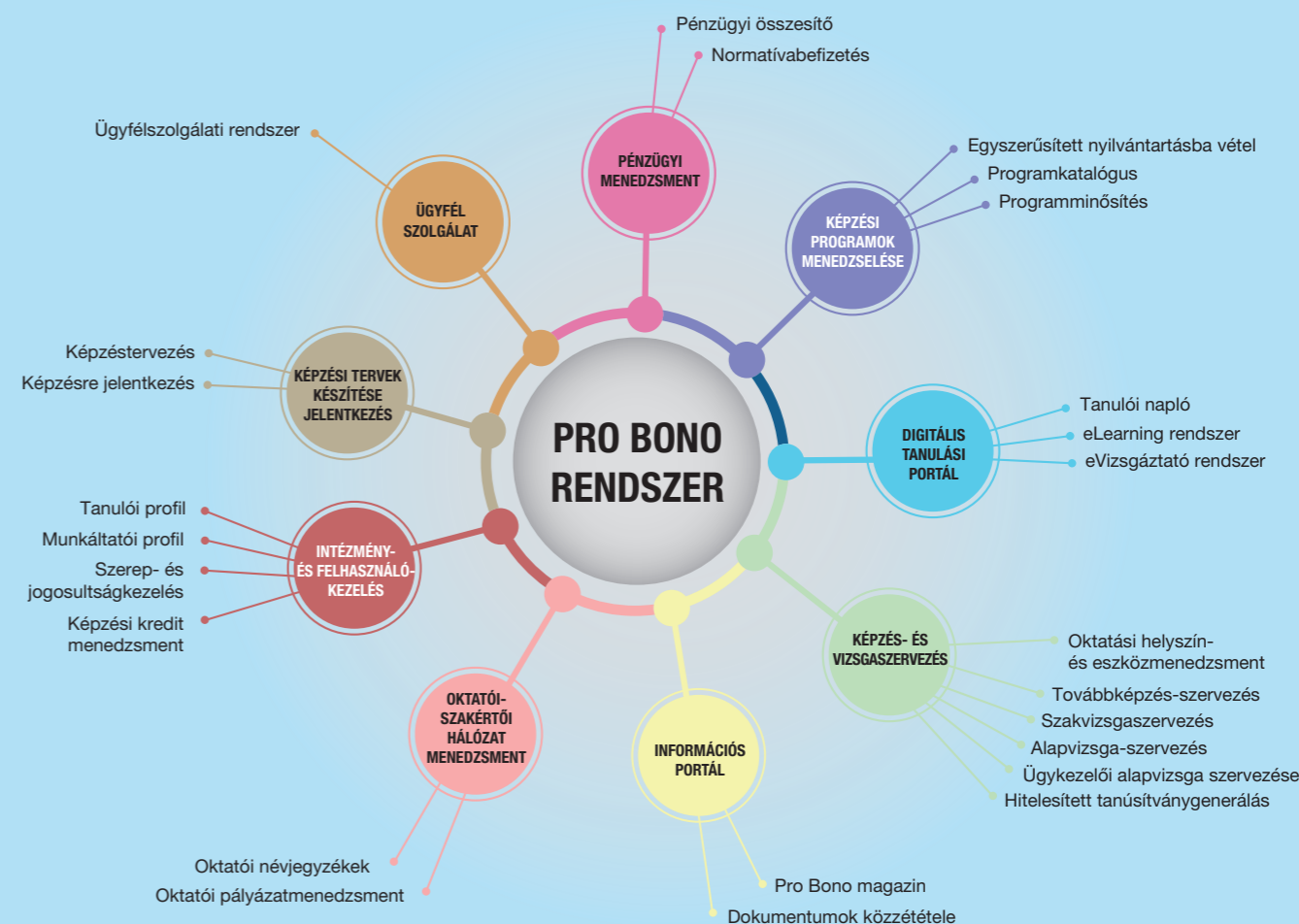
Innováció és digitalizáció – közszolgálati továbbképzés

SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA

A közszolgálati továbbképzési rendszer folyamatos és szisztematikus fejlődésének eredményeként olyan technikai kapacitások, oktatásmódszertani fejlesztések valósultak meg az elmúlt években a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, amelyek alkalmasak mintegy 1400 közigazgatási szerv 80 ezer tisztviselője továbbképzési igényének kielégítésére. A fejlesztés egyik fontos eredménye a ProBono digitális tanítási-tanulási portál, amely napjainkra egy „digitális ökoszisztémává” fejlődve szolgálja ki a továbbképzési rendszert.

„Új időszámítás kezdődött 2012-ben, amikor a közszolgálati továbbképzési rendszer a Nemzeti Közszolgálati Egyetem feladatkörébe került” – mondta el lapunknak Klotz Balázs, az NKE Vezető- és Továbbképzési Központ igazgatója. Ekkor születtek meg azok a jogszabályok, amelyek a továbbképzési rendszer elemeit, mint az ágazati irányítás rendjét, a tisztviselők továbbképzési kötelezettségét, a rendszer finanszírozási alapjait, és nem utolsósorban az intézmény rendszerformáló feladatait meghatározták. A közszolgálati továbbképzési rendszer működtetésével összefüggő feladatokat az Államtudományi és Közigazgatási Karon belül működő Vezető- és Továbbképzési Központ látja el. Ezen feladatok közül is kiemelkedik a tisztviselők eredményesebb feladatellátását segítő továbbképzési programok fejlesztése és az ezekhez szükséges oktatói kapacitás biztosítása. „A fejlesztési út egyedülálló alkotási lehetőséget jelent: az intézmény oktatóiból, a közigazgatási gyakorlati szakemberekből és a felnőttképzési-módszertani szakértőkből álló teamek közös gondolkodásának eredményeként formálódnak a közszolgálati továbbképzési programok” – fejtette ki a VTKK igazgatója.

A képzések céljukat tekintve ismeretátadó, képességfejlesztő és szemléletformáló csoportokra oszthatók, amelyek módszertani sokszínűségük révén figyelembe veszik a felnőttkori tanulási szokásokat. Az elmúlt évek módszertani újításainak eredményeként a továbbképzési programok, s ezen keresztül a közszolgálati továbbképzési rendszer az egyéni fejlesztést helyezte fókuszba. Ennek súlyponti eleme a vezetői, szakmai és személyes kompetenciátípusból felépülő kompetenciabank. A kompetenciaterületeken végzett mérés által lehetőség nyílik a tisztviselők adott szakterületen való jártasságának meghatározására, a fejlődést biztosító továbbképzési program kiválasztására, majd meghatározott időszakot követően – az újramérés lehetőségével – a fejlődésük visszaigazolására. Az elmúlt 3 hónapban mintegy 12 ezer tisztviselő végezte el a kompetenciamérést, amelynek eredményére alapozva célirányosabban választhattak a programkínálatból. A továbbképzési programok körében egyre inkább azok kerülnek túlsúlyba, amelyekben tutor segíti az ismeretek feldolgozását. Ő irányítja a tanulás folyamatát, megválaszolja a tananyaggal kapcsolatos esetleges kérdéseket,

elősegíti a virtuális térben szervezett tanulócsoporthoz való hozzáférést biztosító Közszolgálati Tudásportállal is, így a továbbképzésben részt vevők a képzések során közvetlenül hozzáférnek a szakanyagokhoz, az ajánlott vagy kötelező irodalmakhoz. A ProBono rendszer napi átlagos látogatottsága az utóbbi három évben megduplázódott, így eléri a 7800 főt. Jellemzően a teljes tisztviselői állomány képzésszervezése – a képzések fejlesztésétől az oktatók biztosításán át a képzésekre való jelentkezésig és a képzések lebonyolításáig minden – ezen a felületen történik.

A rendszer fejlődésében a résztvevői értékelések nyújtják a minőségre vonatkozó igazodási pontokat. A továbbképzési rendszernek a tisztviselők fejlődését kell szolgálnia, remélve, hogy e fejlődés eredményeit az állam működése révén az állampolgárok is megtapasztalhatják. A továbbképzési rendszernek tervszerűen, az igényekre koncentrálni, megbízhatóan kell működnie, a működésbe beépített mérés, értékelés, a folyamatos fejlődés és kiválóságra törekvés az alapja. A képzés résztvevői visszajelzéseket >>

„A továbbképzési rendszer fejlődése elképzelhetetlen lett volna a közszolgálati továbbképzés sajátosságaira formált informatikai rendszer létrehozása nélkül, amely a képzésszervezési, nyilvántartási feladatok mellett – e-learning keretrendszerrel kiegészülve – egységes platformot biztosít” – állapítja meg Klotz Balázs. A ProBono névre „keresztelt” portált 2013-ban kezdték fejleszteni az Apertus Nonprofit Kft. informatikai és felnőttképzési szakembereinek ötletei alapján. Mára egy „digitális ökoszisztémává” fejlődve szolgálja ki a továbbképzési rendszert. A ProBono fejlesztése jelenleg is folyamatos, amellyel egy új, könnyebben kezelhető, átláthatóbb szerkezetű felület kialakítása a cél. Ezek közé tartozik az önirányító tanulást segítő, korszerű, akadálymentesített és a mobil eszközöket is támogató tanulási portál, a mai kor elvárásainak megfelelő, informatív, multimédiás képzési programkatalógus és képzési információs portál, valamint az önkiszolgáló ügyfélkapcsolati rendszer. A ProBono rendszert emellett összekapcsolták

2018. évi eredmények

Éves intézményi képzési
tervek: 1456 db
Éves egyéni képzési tervek:
80 900 db455 db közszolgálati
továbbképzési program
1919 belső33 117 kitöltött elégedettségi
kérdőív
79%-os általános elégedettség774 fő továbbképzési oktató,
327 fő tutor
172 fő trénerSikeres teljesítések száma e-learning
képzéseken:
125 270 főSikeres teljesítések száma blended
képzéseken:
992 főSikeres teljesítések száma jelenléti
képzéseken:
992 fő

adhatnak magáról a rendszerről, az egyes programokról és az oktatókról is. Az elégedettségi kérdőívek alapján elmondható, hogy az oktatók és a szervezők munkáját rendre 90 százalék felett értékelték a résztvevők. A programok 75–95 százalék, míg a rendszer átlagos értékelése 80 százalék körül mozog, az utolsó 3 év adatait elemezve. A továbbképzési rendszer sikeres működését olyan elismerések is erősítik, amelyek a közigazgatáson kívülről érkeznek: 2017-ben az eLearning Fórum oktatás-módszertani különdíját nyerte el *Az incidensmenedzsment* című tananyag.

A világban egyre gyorsuló ütemű oktatástechnológiai innováció zajlik, ami több és speciálisabb informatikai és felnőttoktatás-módszertani tudást igényel a képzést biztosító intézmények részéről, amennyiben a tanulóikat korszerű és hatékony termékekkel és szolgáltatásokkal kívánják kiszolgálni. A továbbképzési rendszer jövője szempontjából tehát meghatározó lesz az oktatástechnológiai és módszertani innovációk alkalmazása. A ProBono digitális oktatási környezetet biztosító keretrendszerének és az általa nyújtott digitális tanulási szolgáltatásoknak a lehető legkorszerűbbnek kell lenniük. Ennek érdekében az NKE-nek be kell kapcsolódnia a világ oktatási innovációs rendszerébe és képesnek kell lennie arra, hogy a ProBono rendszerbe saját maga, kiváló minőségben tudja beépíteni azokat a technológiai megoldásokat, amelyek elterjedtek, és igényként jelentkezhetnek a magyar tisztviselők körében is. ●

KOMPETENCIABANK

A kompetenciamérési rendszer alapját az ún. kompetenciabank adja, amelyben három nagy kompetenciatípus (közigazgatási szakmai, személyes és vezetői) köré szerveződve 11 kompetenciatérület, 36 kompetenciacsoport, valamint 128 kompetencia található meg.

Az európai nyelvi kompetencia-keretrendszer logikáját alapul véve az egyes kompetenciák meghatározásánál nem csak a fogalmakat, hanem az azokban való jártassági szinteket is meghatározták. A jártassági szinteket A1–C2 szinteken írják le, azaz hogy milyen tevékenységekben kell az adott kompetenciaszinten jártasnak lennie a tisztviselőnek. Az egyes szintek fogalma mellett azok követelményeit is meghatározták. Ezek egyrészt a tananyagfejlesztések alapját adják: csak olyan tananyagok készülhetnek, amelyek megfelelnek a kompetenciakövetelményeknek és -szinteknek, másrészt az egyes szintleírások a tisztviselői önértékelések alapját is képezik.

A kompetenciabankban szereplő meghatározások, szintleírások közvetlen összeköttetésben állnak a kompetenciamérő rendszerrel. A mérés során a tisztviselő szabadon választhatja ki, hogy melyek azok a munkájához szükséges kompetenciák, amelyekben önértékeli és méri magát. Mivel a mérés és önértékelés eredményét össze tudja hasonlítani, és szöveges visszajelzést is kap a tisztviselő, így realisabb önképe lesz az adott területen való jártasságáról. A rendszer a megmért területekhez kapcsolódó, kompetenciafejlesztő képzések ajánlásával segíti a tisztviselő egyéni fejlesztési tervének megalapozását, ezáltal az egyéni fejlődését.

Szervezetté vált a védett fajok csempészése

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A bűnüldözés egyik legnehezebb területe a környezet és természet elleni bűncselekmények nyomozása. A védett fajok illegális kereskedelme hatalmas üzlet a szervezett bűnözés számára, hiszen eurómilliók hasznot hoz, miközben az elkövetők sok esetben enyhe büntetést kapnak. 2011-ben például gyorsított eljárásban 125 ezer forint pénzbüntetéssel sújtották azt a csempészt, akinél több mint 600, összesen mintegy 6,5 millió forint értékű védett mezei pacsirta lefagyasztott tetemét találták meg. A témában legutóbb a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen rendeztek konferenciát.

Az emberiség több erőforrást használ fel, mint amennyi újratermelődik. Ez az oka annak, hogy a jogalkotásban és a büntetőjogban is megjelenik a környezet- és természetvédelem. Molnár Tamás, az NKE Rendészettudományi Doktori Iskola kutatója szerint fontos a szennyezés és a károsítás elhatárolása. A két fogalom közös metszete, hogy míg a szennyezés környezetre ártalmatlan anyaggal is megvalósulhat, addig a károsítás emberi beavatkozást feltételez. A Büntető Törvénykönyv módosításainak egyike a környezeti-természeti bűncselekmények kapcsán az „élő szervezet” és „életközösség” fogalmát használja, nem pedig az „állat- és növényfaj” kifejezéseket, ez pedig tágabb értelmezési keretet tesz lehetővé a bűncselekmények megítélésakor. Problémát jelenthet a környezetkárosítással kapcsolatos jogi területen a túlságosan általános fogalomhasználat. Ezért

húztak határt a jogalkotók a tekintetben, hogy egy természetkárosító magatartásban mi az, ami már feltételezi a büntethetőséget. Szintén érdekes kérdéseket vet fel az „egyed” fogalmának problémája a jogalkalmazásban, különösen ezen egyedek „élő” és „élettelen” része és az ezzel kapcsolatos elkövetések. Nem könnyű ugyanis megítélni, hogy bűncselekményt követ-e el az az idős bácsi, aki egy egyébként élő voltában védett kérész tetemével indul horgászni. Jelenleg ugyanis a Büntető Törvénykönyv olyan utat jár be, hogy sok tényállásban rövid és absztrakt megfogalmazást vár el, holott például a természet-/környezetvédelem területén ezt nagyon nehéz megvalósítani.

A környezet- és természetvédelem hazai őrbástyája a természetvédelmi őrszolgálat, amely hivatás Rózsa Sándor, az Aggteleki Nemzeti Park munkatársa szerint a világ egyik »

A környezet és természet elleni bűncselekmények nyomozásának aktuális kérdéseiről legutóbb a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen tanácskoztak. A rendezvény több ponton is példaértékű összefogást hozott létre. Ruzsonyi Péter, a Rendészettudományi Kar dékánja szerint a konferencia a kriminalisztika területén nyújthat hasznos információkat a probléma jogi aspektusai, a felderítés és a problémakezelés szempontjából. „Ezen bűncselekmények elkövetői köre nehezen tetten érhető, sok információ és szervezés kell a felderítéshez” – fogalmazott a dandártábornok. A konferencia tudományterületi, szakmai és nemzetközi összefogást is generált, hiszen volt előadó egyebek mellett az Utrechti Egyetemről is. Az Erasmus-pályázatok segítségével sok itteni hallgató utazhat külföldre, kutathat akár ebben a témában is, hazatérve pedig hasznosíthatja a kint megszerzett tapasztalatokat. A környezet és természet elleni bűncselekmények hazai szakirodalmá ugyanis még csekély számú, ám a világban sok ilyen témájú könyv és tudományos cikk érhető el.

legveszélyesebb polgári foglalkozása. A hatvan tagországot számláló Nemzetközi Ranger Szövetség adatai szerint évente 100–180 ember hal meg hivatása gyakorlása során a világ számos táján különféle okok, például orrvadászok, lavinák, vagy akár medvetámadás miatt. A rangereknek változatos feladat- és jogkörük van a világ számos országában, ahol sokszor pont úgy néznek ki, mint a katonák. Magyarországon 250 természetvédelmi őr tevékenykedik 100 ezer természetvédelmi területen, amelyből 10 ezer

veszélyeztetett. A szakemberek szerint legalább dupla ennyi őrré lenne szükség. Jó hír azonban, hogy amióta 1922-ben az első természetvédelmi őrt megbízták a Kis-Balaton kőcsagainak védelmével, azóta intézkedési joggal és például külterületi fegyverviselési lehetőséggel ruházta fel őket a jogszabály. Amíg a 20. században erdészeteken belül működtek, a társadalom fejlődése megkívánta, hogy több legyen az ilyen szakember, és önálló szervezetet alkossanak. Talán ennek is köszönhető, hogy amikor 1973-ban megalakult Magyarország első nemzeti

EGYES VÉDETT MADARAINK ESZMEI ÉRTÉKE

				
Mezei veréb 25 000 Ft.	Füsti fecske 50 000 Ft.	Házi veréb 25 000 Ft.	Vörösbecg 25 000 Ft.	Feketerigó 25 000 Ft.
				
Zöldike 25 000 Ft.	Barázdabillegető 25 000 Ft.	Karvaly 50 000 Ft.	Kis poszáta 25 000 Ft.	Erdei pinty 25 000 Ft.

FORRÁS: WIKIPÉDIA

A védett fajok illegális kereskedelme, a kábítószer-kereskedelem és az embercsempészs után a szervezett bűnözés harmadik ágává vált világszerte. „A szervezett bűnözés számára nagy üzlet a védett fajokkal kapcsolatos kereskedelem, dollár- és eurómilliók vándorolnak így a bűnözők zsebébe, miközben a büntetési tételek alacsonyok” – mondta lapunknak Zsigmond Csaba, az NKE Bűnüldözési és Gazdaságvédelmi Tanszékének mesteroktatója, aki a Rendészeti Doktori Iskola (RDI) kutatójaként foglalkozik a témával. Magyarországon még nem kapott megfelelő prioritást ez a bűncselekmény-kategória, de bizonyítottan jelen van. Az ügyek felderítése nem eléggé hatékony, ugyanis sok esetben megáll azzal, hogy elfogják és elítélik a csempészt, de a mögötte álló nemzetközi hálózatot már nem. Ehhez egyébként nemzetközi összefogásra lenne szükség. Az Europol Eurojust elnevezésű jelentésében szerepel, hogy még Nyugat-Európában is kevés a közös alapítású nyomozócsoport, évi 1-2 ügyre korlátozódik csupán. Jó hír viszont, hogy az Európai Unió illetékesei felismerték a problémát, így ez a bűncselekmény-kategória prioritás lett a bűnüldözésben. Az NKE RDI kutatásai szerint a védett állatok csempészete hazánkba Szerbia és Románia felől a leggyakoribb. A bűnözők ezen belül is a madarakra fókuszálnak, a védett szárnyasokból Olaszország és Málta éttermeiben készül ingyen fogás.

MAGYARORSZÁG VÉDETT FAJAI

	VÉDETT	FOKOZOTTAN VÉDETT	ÖSSZESEN
NÖVÉNYEK	633	63	696
ZUZMÓK	8	0	8
GOMBÁK	35	0	35
GERINCTELENEK	635	57	692
GERINCESEK	347	129	476
ÁLLATFAJOK ÖSSZESEN	982	186	1168
HANGYABOLYOK	6	0	6
BARLANGOK	4455	145	4600

FORRÁS: RÓZSA SÁNDOR, ANFI

parkja, a Hortobágyi Nemzeti Park, vele párhuzamosan létrejött az első természetvédelmi őrszolgálat is. A kétezres évek elejére a jogszabályok is rendezték az őrszolgálat körüli kérdéseket: lett jelvény, egyenruha – ahogy Rózsa Sándor fogalmaz –, „rendészetisebb” lett az irány. A létrejövő új nemzeti parkokban kötelezően elrendelték az őrszolgálatokat is. A jogszabályok által adott jogosultságok (például intézkedési jog) pedig Európa térképére helyezték a magyar őrszolgálatot, amely tagjainak 75 százaléka jól képzett, diplomás szakember. A rendvédelemmel való kapcsolatuk is különleges, hiszen olyan területeken vannak jelen, ahol a rendőrség kevésbé, így a legtöbb helyszínre elsőként érnek oda. Erre példa a 2006-os hejcei szlovák katonai repülőgép katasztrófája, amely éppen egy természetvédelmi területen történt. Oda is az Aggteleki Nemzeti Park őrei értek ki elsőként. A környezet és természet elleni bűncselekményekkel szembeni hatékony védelmet segíthetik a Natura 2000 területek.

Az Országos Kriminológiai Intézet tudományos munkatársa, Tilki Katalin szerint az ilyen esetek szempontjából a védelem lehet ezen földrajzi egységek jelentősége, amelyek hazánk területének 21 százalékát foglalják magukban. A Kriminológiai Intézetben a 2006 és 2013 közötti időszakból 127 ügyet néztek át, a felmérés szerint ezeken a területen a tűzokozás, az engedély nélküli faki-termelés és a nádirtás a leggyakoribb bűncselekmény. Az esetek nagy része azért is fájó, mert sok helyen már nem állítható helyre az eredeti állapot az elkövetés után. Az ilyen ügyek megítélésakor az igazságügyi szakértők kulcsszereplők lehetnek, ők határozzák meg ugyanis a védett fajok előfordulását vagy a területek behatárolását. Szintén nagy jelentőségű a pontos ingatlan-nyilvántartás is, hiszen sok esetben az elkövetők maguk is arra hivatkoznak, hogy összekeverték a területeket a Natura 2000-es részekkel. Érdeemes tudni, hogy ha egy földdarab ilyen területen fekszik, még nem jelenti azt, hogy az bizonyos szabályok alapján ne lenne bevonható a gazdálkodásba. ●

Hármas könyvbemutató

SZÖVEG: JUHÁSZ KATALIN
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Rendhagyó módon, egyszerre három, kuriózumnak is számító könyvet mutatott be márciusban a Zrínyi Kiadó. A magyar katonai felderítésről, hírszerzésről és elhárításról, a hazai katonai térképészetről, valamint hazánk NATO-tagságáról szóló kiadványok szerzői között az NKE oktatói is megtalálhatók.

„Az előző évhez hasonlóan az idei évfordulók sokaságát tartalmazza: 100 éves az önálló magyar katonai felderítés, hírszerzés és elhárítás, ünnepeljük a katonai térképészet centenáriumát, és 20 éve vagyunk tagok a NATO-ban” – hangzott el a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon tartott hármaskönyvbemutatóon. Az eseményen Isaszegi János egyfajta kuriózumnak nevezte, hogy egyszerre három, ilyen mélységben feldolgozott tematikájú könyvvel is megismerkedhet az olvasóközönség.

A Zrínyi Kiadó vezetője hozzátette, hogy további könyvek is várhatók idén, lektorálás alatt áll több kiadvány, hiszen „nem fogytunk ki az évfordulókból”. Idén ünnepeljük a Honvédkórház fennállásának 120. évfordulóját, és 70 éves a Honvéd Művészegyüttes is. A Zrínyi Kiadó vezetője márciusban bemutatott könyvekkel kapcsolatban elmondta, hogy „nagyon sok ember és szervezet együttes munkájának eredményei a megjelent kötetek”.

NATO 4.0 és Magyarország – 20 év tagság, 30 év együttműködés

Nemcsak a magyar csatlakozás 20., hanem a politikai-katonai szövetség létrehozásának 70. évfordulóját is idén ünnepeljük. Érdekesség, hogy a 29 tagországgal együtt összesen 70 a partnerállamok száma a szövetségben. A NATO-val kapcsolatban elmondható, hogy továbbra is hármaskönyvrendszer – kollektív védelem, a válságkezelés és a kooperatív biztonság – alapján végzi a munkáját. Szenes Zoltán, a NETK Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék professzora szerint négy fejlődési időszakra bontható az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének története: „Az első korszak a hidegháború idején a kollektív

védelemre fókuszált, míg a másodikban a hidegháború vége és a 2001. szeptember 11-ei terrortámadások közötti időszakban zajló átalakulás jellemezte a politikai-katonai szövetséget. 2014-ig bezárólag a terrorizmus elleni globális háború és az új biztonsági kihívásokhoz való alkalmazkodás képezi a harmadik korszakot, végül pedig a 4.0 fejlődési időszak a 2014-es ukrán válság és az Iszlám Állam elleni nemzetközi fellépés feladatait jelenti” – emelte ki a könyv egyik szerzője.

A kötet első része nemzetközi jellegű, ugyanis történeti szempontból tekinti át a NATO fejlődését, átalakulását és biztonságpolitikai metamorfózisát. Ezzel kellőképpen „megágyaz” a magyar csatlakozást tárgyaló második résznek, amelyet Siposné Kecskeméthy Klára, a HHK egyetemi tanára jegyez. A szerző szerint nem metróra való olvasmányról van szó, de hasznos lehet politikusoknak, döntéshozóknak, egyetemi szakembereknek és hallgatóknak egyaránt. Az angol és magyar nyelvű kötet igazi díszkiadvány, számos melléklet, grafikon, térkép és fénykép színesíti az oldalakat. Végh Ferenc egykori vezérkari főnök a kiadvánnyal kapcsolatban elmondta: „Az olvasó igazi ritkasággal találkozik, hiszen a könyv egyben olvasmányos és tartalmas. Különlegessége, hogy kétnyelvű, akár a NATO-tagországok vagy a leendő tagok számára is hasznosítható.” A szerzők egyszerre több évfordulóról is megemlékeznek a kötetben: a 40 éves védelmi elretentő, majd a 20 éves művelési válságkezelő időszak után a szövetség figyelme ismét a kollektív védelemre fókuszál.

A magyar katonai térképészet 100 éve, 1919–2019

„A kiadvány célja, hogy méltó emléket állítson a katonai térképészet generációi előtt” – méltatta a könyvet Siposné Kecskeméthy Klára. A fejezetek három emberöltőt foglalnak össze, beleértve a katonai térképészet jelentőségét, az elődök előtti tisztelgést, a világháborús időszakokat, a technológiai korszakváltást, valamint a modern térképészetet. A százéves történeti fejezetek a múltak és az elődök méltatásával kezdődnek. „Az első ma ismert magyar térképésztől, Lázártól egészen a negyedik katonai felmérésig vezet a virtuális túra, amelyet a világháború eseményei és következményei egészítenek ki” – mondta a HHK egyetemi tanára. A szerzők kitérnek az önálló magyar katonai térképészet megalapításának nehézségeire és viszontagságaira, a szervezet kiépülésére és fejlődésére, valamint ismertetik a katonai topográfiai térképeket is. A történeti áttekintés teljessé válik az Új utak – a magyar katonai térképészet című fejezettel. Zentai Ferenc, az ELTE professzora hasznosnak tartja, hogy angolul is olvasható a könyv, ezzel is szélesítve az olvasók körét. „Azért érdemes elolvasni ezt a kiadványt, mert igényes, gazdag, és tökéletes tananyagként is, valamint a kétnyelvűségnek köszönhetően nem csak a magyar nyelv ismerői sajátíthatják el a könyv által kínált tudást.” A topográfiai térképeket nagyobb méretük miatt nem a nyomtatott kiadványban, hanem a hozzá mellékelte DVD-n tekinthetik meg az olvasók. A könyv egyfajta tananyagként hasznos lehet az oktatók és kutatók mellett a hallgatók számára is. >>

100 éves az önálló magyar katonai felderítés, hírszerzés és elhárítás, 1918–2018

A kiadvány hitelesnek tekinthető levél- és irattári dokumentumok, valamint visszaemlékezések bemutatásával, feldolgozásával, az azokban foglalt adatok összevetésével, rendszerezésével mutatja be a magyar katonai felderítés és hírszerzés legújabb kori történetét, tevékenységét, sikereit és kudarcait. A szerzők leginkább a katonai felderítés és elhárítás létrejöttére, szervezeti átalakulására, jogszabályi háttérének, feladatainak, valamint a teljesítésükhöz szükséges eszközök és módszerek változásainak bemutatására fordították figyelmüket. A kiadvány lektora szerint a könyv a szakma két nagy alakjának, Árvai Zoltánnak és Gyarakai Károlynak a kutatási eredményeiből született, és betekintést nyújt a kevésbé ismert hivatás történetébe. „A kiadás egyik nagy érdeme, hogy a szakkifejezéseket is magyarítja,

miközben következtetéseket von le az egyes korszakokról. A szerzők kitérnek a hírszerzés jövőjére, és rámutatnak a túlkapásokra is” – fogalmazott Botz László, aki a könyvet „jelentős szakmai értékűként” jellemezte, és hozzátette, hogy a számottevő mennyiségű hozzáférhető dokumentum felhasználásával készültek el a fejezetek. Elhangzott, hogy számos szakértő adta hozzá tapasztalatait és tudását a könyv elkészüléséhez, és így a majdnem 550 oldalas „zsebkönyv” hiteles betekintést nyújt a szakma sajátosságaiba is. Koronczi Géza, a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat főigazgató-helyettese úgy véli, hogy „a felderítő téma egyre relevánsabbá válik napjainkban, és az elmúlt 100 év kötelez bennünket arra, hogy megemlékezzünk az egykori kollégáinkról is”. A szakember elmondta, hogy a kiadvány alaposan végigjárja a magyar katonai felderítés kialakulását, és részletes bemutatást nyújt annak fejlődésére. „A könyv tananyagként is használható mind az egyetemi, mind munkakörnyezetben” – mondta el Koronczi Géza. ●

15 éve az Európai Unióban

SZÖVEG: JUHÁSZ KATALIN
FOTÓ: INTERNET

„Az EU-csatlakozás és a -tagság Magyarország esetében egzisztenciális kérdés, amely egyszerre fejezi ki földrajzi, történelmi, geopolitikai, gazdasági és legfőképpen kulturális-civilizációs hovatartozásunkat, identitásunkat” – nyilatkozta Martonyi János volt külügyminiszter az Európai Unióhoz való csatlakozás 15. évfordulója alkalmából a Bonum Publicumnak. Bár már több mint 60 éve működik (ekkor még Európai Gazdasági Közösségként), Magyarország 2004. május elseje óta tagja a gazdasági és politikai egyesülésnek. Ennek apropóján készült összeállításunk, amelyben az NKE oktatóival emlékezünk vissza a csatlakozás eseményére, illetve az Európai Unió jövőjével kapcsolatban kitérünk a brexit és az európai parlamenti választások kérdésére is.

Magyarország külpolitikája a rendszerváltás után

Az alapos történelmi ismeretekkel rendelkező Antall József számára evidencia volt, hogy Magyarország a Nyugathoz tartozik, így Gazdag Ferenc szerint magától értetődőnek tekintette, hogy az Európai Unióval egyébként is folyó tárgyalásokat felgyorsítsa. A Nemzetközi Biztonsági Tanulmányok Tanszék professzora elmondta, hogy a csatlakozási kérelmet Magyarország 1994. április 1-jén, a közép- és kelet-európai országok közül elsőként nyújtotta be. Az EU az 1993-as koppenhágai csúcsalálkozóra fogalmazta meg a csatlakozási feltételeket: „Az első az úgynevezett demokrácia csomag volt, amely gyakorlatilag az Európa Tanács feltételeit tartalmazta (többpárti parlamentáris rendszer, választások, hatalmi ágak szétválasztása, emberi és kisebbségi jogok biztosítása). A második feltétel a tagjelölt

állam részéről az EU *acqui* (azaz az EU joganyagának) elfogadása, és a saját jogrend ehhez történő igazítása volt. Végül a harmadik szempont a tagjelölt ország gazdasági fejlettségének megléte volt, amellyel be tud illeszkedni a fejlettebb EU-gazdaságok versenykörülményei közé. A koppenhágai feltételek utolsó darabja magára az EU-ra vonatkozott, kimondva, hogy az uniónak magának is átalakításokat kell végrehajtania, hogy be tudjon fogadni egytucatnyi új államot” – fejtette ki Gazdag Ferenc, és megjegyezte, hogy a korábbi bővülések alkalmával az EU nem támasztott ilyen feltételeket. A csatlakozás támogatottságának tekintetében a professzor elmondta, hogy a független magyar külpolitikáról folyó viták eredményeként állt össze az ún. hármas prioritás-stratégia, amelynek első eleme volt az euroatlanti integráció. „Néhány kisebb formációtól eltekintve a hármasprioritás-stratégiát minden jelentősebb politikai erő támogatta Magyarországon.” A társadalom pedig az Európai Unióhoz való csatlakozástól elsősorban »

A visegrádi nyilatkozat aláírása 1991. február 15-én, a visegrádi vár pincehelyiségében

anyagi jólétet és gyors gazdasági fejlődést várt. Bár az évtizedes várakozás nem tett jót a társadalmi elvárásoknak, a 2003. április 12-én a csatlakozásról rendezett referendum 45,62 százalékos részvétel mellett 83,76 százalékos támogatást eredményezett.

Visegrádi együttműködés

A lényegében a középkor óta létező visegrádi együttműködés megújítására 1991-ben került sor. A visegrádi nyilatkozatot Václav Havel, a Csehszlovák Köztársaság köztársasági elnöke, Lech Wałęsa, a Lengyel Köztársaság elnöke és Antall József, a Magyar Köztársaság miniszterelnöke írta alá. Az együttműködés Csehszlovákia felbomlásával bővült ki négyszereplőssé. Martonyi János szerint fel sem merült, hogy az uniós csatlakozásunkkal megszűnjön a V4-együttműködés. „Egyértelmű volt, hogy a visegrádi együttműködés az EU-hoz történt csatlakozásunkkal új, különlegesen fontos területet kapott, mégpedig az érdekeknek és az álláspontoknak az unión belüli egyeztetését és érvényesítését” – emelte ki a volt külügyminiszter.

Bővítéspolitika

A kelet-közép-európai államok a szocialista blokkhoz tartozásuk miatt maradtak távol bármilyen nyugati intézményesüléstől. Az uniós csatlakozásra legkorábban

a rendszerváltás után volt lehetőség. A keleti bővítés idejére megváltozott az Európai Közösség/Európai Unió bővítési stratégiája is, amellyel már egy politikai demonstrációt alapozott meg az EU, mivel Európa újraegyesítése volt napirenden. „A koppenhágai kritériumok tekintetében nem minden tagjelölt teljesítette megfelelően az elvárásokat, így először differenciálásra volt szükség, de végül a politika ismét felülírta a valóságot, így kevésbé felkészült országok is beléptek 2004-ben az EU-ba” – fogalmazott Ördög Tibor. Az Európa-tanulmányok Tanszék adjunktusa szerint a keleti bővítéssel az EU addig soha nem látott mértékben alakult át. A meglévő gazdasági és politikai integrációt további 12 állam bevonásával szerették volna bővíteni, amelyhez elengedhetlenné vált a közösségi intézményrendszer átalakítása is. „Racionalizálni kellett az Európai Parlamentbe közvetlenül megválasztott képviselők számát, hogy a grémium működőképessége megmaradjon” – tette hozzá az adjunktus, aki szerint a csatlakozási tárgyalások idején a magyarok is követtek el hibákat, de ez igaz más országokra is.

Gazdasági integráció

Az uniós csatlakozás legbonyolultabb kérdéseinel jellemző volt egyfajta átmeneti időszak alkalmazása. Voltak olyan területek, ahol a csatlakozó országok, és voltak olyanok is, ahol a régi tagországok szorultak átmeneti kedvezményekre.

„A személyek szabad mozgása tekintetében összesen hét év átmeneti időszakot állapítottak meg. Két évig minden különösebb indoklás nélkül fenn lehetett tartani a korlátozásokat a csatlakozó államok felé, további három évre, később pedig indoklással további két évre volt meghosszabbítható ez az időszak” – fejtette ki Szemplér Tamás. A Közgazdaságtani és Nemzetközi Gazdaságtani Intézet vezetője elmondta, hogy Magyarország 10 éves átmeneti időszakot kért a külföldiek termőföld-vásárlására, valamint kedvezményeket kapott a környezetvédelem terén is. Településmérettől függően meg volt adva, hogy bizonyos normáknak (csatornázottság, szennyvízelvezetés és annak kezelési módja) meddig kell megfelelni. A szakember szerint attól kezdve, hogy 1997 nyarán az EU jövőképét felvázoló, egyfajta bővítési és költségvetési perspektívával is rendelkező Agenda 2000 dokumentumot megalkották, az már hivatalos politikai célkitűzésnek volt tekinthető. „A koppenhágai kritériumok megfogalmazásától már nemcsak az a földrajzi feltétel volt életben, hogy a csatlakozó állam Európában legyen, hanem voltak politikai, gazdasági és jogi kritériumok is” – mondta el Szemplér Tamás.

Brexit

Már maga az is uniós válságtünetként értékelhető, hogy a kiválás, a kilépés az utóbbi időben reális lehetőséggé vált – véli Koller Boglárka. „Az exitek latolgatása soha ilyen gyakorisággal nem merült fel a korábbi időszakokban, mint most. Egy tagállam kiválására a lisszaboni szerződés hatálybalépésével immár a szerződéses alapok is adóttak. A brexit esetében nem létezik win-win scenárió, csak a veszteségek minimalizálásáról lehet beszélni mindkét oldalon, az Egyesült Királyság és az unió oldalán egyaránt” – fejtette ki a NETK dékánja. Theresa May brit kormányfő két

évvél ezelőtt aktiválta a lisszaboni szerződés 50. cikkét, vagyis elindította a kilépési folyamatot, amelyre a szerződés szerint legfeljebb két év áll rendelkezésre. Ez az időszak letelt, és az már látszik, hogy a brexit hosszú távú belpolitikai válságba sodorta az Egyesült Királyságot. A kilépésre a brit kormányfő ugyan egy rövid időtartamú halasztást kapott az EU-tól, de azt még mindig nem lehet tudni – hiszen a brit alsóház már háromszor is leszavazta a Theresa May által kialakított egyezséget –, hogy mikor és hogyan távozik, ha egyáltalán távozik az Egyesült Királyság az unióból. „A brexit nemcsak a gazdasági, politikai és társadalmi veszteségekkel szembesítette Európa egykori legnagyobb hatalmát, de azzal is, hogy önmaga egy »multinacionális« állam, amelyben az egyes nemzetek, így a skótok, a walesiek és az írek már különvéleménnyel rendelkezhetnek az államuk EU-hoz kötődő viszonyáról” – emelte ki a tanszékvezető egyetemi docens. Mivel a brexit folyamata majdnem mindennap érdekes, új fejleményekkel szolgál, ezért nehéz jósolni, de Koller Boglárka egy elhúzódó, átmeneti időszakokat magában foglaló, differenciált kilépési folyamatra számít, amelyben az Egyesült Királyság fokozatosan szabadul az uniós tagság jelentette kötelezettségekből és adja fel a tagságból eredő jogait. „Ez nem megy egyik napról a másikra, akkor sem, ha végül is a no-deal scenárió valósulna meg” – fogalmazott.

Az európai parlamenti választások hatása az integráció jellegére

Idén májusban európai parlamenti választásokat tartanak az Európai Unió tagországaiban. Magyarországon erre május 26-án kerül sor. „Az EP-választás körül kibontakozó kampányból is látszik, hogy az Európai Unió egyre inkább politizálódik. Az európai integrációt évtizedekig meghatározó technokrata, tudatosan politikamentes választás gyakorlata, az úgynevezett permissive consensus tartósan kimegy a divatból. Az európai témák és európai ügyek vitái visszatértek a tagállami és uniós politikai porondra” – fejtette ki Koller Boglárka. Az európai integráció jövőjének alakulását a kihívásokra adott tagállami válaszok, az azok mentén kialakított tagállami koalíciók és az ezek mögötti erőviszonyok határozzák majd meg. Minden bizonnyal erősödni fog az integráció kormányközi jellege. „Úgy gondolom, hogy a nemzetekfelettség továbbra is meghatározó iránya marad az európai integráció fejlődésének. A szupranacionalizmus például a valódi gazdasági és monetáris unió megteremtésében kihagyhatatlan tényező” – tette hozzá az egyetemi docens. ●

„Vizet mindenkinek!” – fejlődő vízügyi oktatás az egyetemen

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: MTI

Március 22. a víz világnapja, amit 1992-ben kezdeményezett az ENSZ Közgyűlése azzal a céllal, hogy ráirányítsák a figyelmet a mindenki számára elérhető, tiszta víz fontosságára. Az ideai mottó: „Vizet mindenkinek!”, amellyel azt a tényt szeretnék tudatosítani, hogy a vízhez való hozzáférés alapvető emberi jog, ám ez a világnak nem minden részén valósul meg problémamentesen. A tiszta víz hangsúlyozása egy másik nézőpontból került fókuszba a Nemzeti Közszolgálati Egyetem bajai Víz tudományi Karán, ahol a decentralizált szennyvíztisztításról rendeztek konferenciát.

„Ha minden szennyvizet megfelelően tisztítunk, lesz vize mindenkinek!” – a Belügyminisztérium főosztályvezetője, Murányiné Krempels Gabriella ebben a mondatban összegezte a decentralizált, vagyis természetközeli szennyvíztisztítás fontosságát, amely így kötődik a világnap ideai mottójához és gondolatiságához. A szennyvizek megtisztításához olyan korszerű technológiákra van szükség, amelyek a hétköznapi emberek számára ma még nem teljesen ismertek. A decentralizált szennyvíztisztítási módok épp ilyeneket foglalnak magukban. Természetesen szükség van jó szakemberekre is, akiknek kiváló képzőhelye a bajai kar, amely jelentős infrastrukturális fejlesztések előtt áll. Bíró Tibor dékán a konferencián arról beszélt: a kormány kétmilliárd forintot ítelt meg az oktatási és kutatási infrastruktúra fejlesztésére, amelynek keretében új labor-komplexumok épülnek, és minden olyan feltétel megújul, amely lehetővé teszi az eddiginél is magasabb minőségű

építőmérnök-, környezetmérnök- és vízügyi üzemeltetési mérnök képzést. Bíró Tibor tájékoztatása szerint a mérőtelepek is megújulnak, de a fejlesztéssorozat részének tekinthetők a decentralizált, azaz természetközeli megoldásokat alkalmazó szennyvíztisztítás témakörében elinduló fejlesztések is mind a tudományos kutatásban, mind a hétköznapi életben. „A kar ezzel a konferenciával bebizonyította, hogy képes nagy szakmai tömegeket megmozgatni. Az összefogás sikerességét bizonyítja, hogy a Magyar Tudományos Akadémián, a mérnökkamarán és egyéb szakmai szervezeteken keresztül sok szakembert sikerült megszólítani” – fogalmazott Bíró Tibor.

A mostani esemény célja az volt, hogy olyan ajánlások születessenek, amelyek előremozdítják a decentralizált szennyvíztisztítás ügyét a kétezer lakos alatti településeken is. Murányiné Krempels Gabriella elmondta: a 2017-es Nemzeti Vízstratégiában már foglalkoztak a kistéleplési

szennyvízkezelés megoldásával. A BM készített egy országos összesítést azokról a településekről, amelyek nem tartoznak a nemzeti szennyvízprogramba. 800 települést azonosítottak, ám a főosztályvezető felhívta a figyelmet: ezek közül nem mindegyik akar beruházásokba kezdeni. A hiányzó vízhálózatok kiépítése 400 ezer embert érint, a költségek jelentősek, így a beruházások megvalósítása két évtizedet meghaladó feladat. Az előbb említett összegzés adja majd az alapot a 2020 utáni ivó- és szennyvízfejlesztések tervezésére, amelynek fontos célja a vizek állapotának fokozatos javítása, amely komoly műszaki beruházásokkal jár majd.

Az Alaptörvény tartalmazza, hogy mindenkinek megfelelő ivóvizet kell biztosítani, ehhez viszont megfelelő szennyvíztisztításra van szükség. Az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) fenntartható fejlesztésekért felelős helyettes államtitkára, Makai Martina azt mondja: az uniós

csatlakozási szerződésben az ivó- és szennyvízfejlesztési programokat a KEHOP finanszírozza, a célra kb. 410 milliárd forint áll rendelkezésre, ebből közel 275 milliárd szennyvíztisztításra. A források egy részét – 155 milliárd forintot – már kifizettek, ebből 99 szennyvízes projekt elindult, és továbbiak is várhatók. Ha figyelembe vesszük, hogy a hazai ivóvízhálózat 56 százalékanak állapota a túlnyomóan kockázatos kategóriába tartozik, akkor nagy szükség van a fejlesztésekre. Az ITM által a témában meghirdetett pályázati kiírásokra összesen mintegy ezer pályázat érkezett. A fejlesztések egy fontos missziót szolgálnak, méghozzá a hosszú távon fenntartható, minőségi víziközmű-szolgáltatást, valamint hatékony, innovatív rendszerek építését és üzemeltetését.

Magyarországon 2417 település lakosság száma van kétezer fő alatt, ezeken a helyeken él a lakosság 17 százaléka. Az ilyen településeken alacsony a csatornázottság, egyedi

A VÍZ VILÁGNAPJA ALKALMÁBÓL SZÖLLŐSI-NAGY ANDRÁS PROFESSZORT, A VÍZTUDOMÁNYI KAR OKTATÓJÁT KÉRDEZTÜK.

- Milyen tényezők bizonyítják azt, amit a szakemberek régóta hangsúlyoznak, hogy egy vízválság küszöbén állunk? Szöllősi-Nagy András: A 20. században a népességnövekedés háromszorosa volt, a vízkivételek pedig meghatszorozódtak. Kinyílt egy olló, amely a jelen vízfelhasználás fenntarthatatlanságát mutatja. Ennek következménye az, hogy az elmúlt negyven évben az egy főre évente jutó vízkészlet 15 ezer köbméterről 5 ezerre csökkent. Persze az emberiség alól nem fut ki a víz, mert azt a hidrológiai ciklus állandó megújulásban tartja. Bár ott is észlelhetők már gondok, hiszen a víz körforgása felgyorsulóban van. Ennek következtében növekszik a szélsőségek előfordulásának valószínűsége: a statisztikailag százévente egyszer előforduló árvíz manapság húszévente fordul elő. Ez pedig a mérnöki műtárgyak tervezése szempontjából nagy kockázatot jelent. Tehát több és nagyobb árvíz várható, ugyanakkor az aszálynak kitett területek nagysága és az aszály időtartama is várhatóan növekszik.
- Milyen hatásai lehetnek ennek Magyarországra? Mit mutatnak a kutatások?

Sz.-N. A. Hazánkban is számítanunk kell a kockázat növekedésére. Ezeket a hatásokat pedig a tározás növelésével lehet ellensúlyozni. Itt az adaptív vízgazdálkodás kulcskérdés, de a vizes élőhelyeink állapotán is javítani kellene.

- Mit kell tenni azért, hogy ne távozzon ugyanannyi víz az országból, mint amennyi a két fő folyónkon befolyik?

Sz.-N. A. Az eddig feleslegesnek tartott vizeinket vissza kell tartani, tározással és megfelelő települési vízgazdálkodással. Ez részint a klímaingadozás vízgazdálkodási hatásait csökkenti, ám általában is javítaná a vízellátás és a mezőgazdasági vízhasznosítás hatékonyságát. Különös figyelmet kellene szentelnünk felszín alatti vizeink védelmének is. Az integrált vízgazdálkodáshoz meg kellene teremteni az integrált intézményes rendszert, ideértve a VITUKI megszüntetésével keletkezett víztudományi kapacitáshiány pótlását is.

- Milyen üzenetet fogalmazna meg a nem szakemberek számára a víz világnapja kapcsán?

Sz.-N. A. Közhely, de ennél erősebb üzenetet vajmi nehéz lenne megfogalmazni: Óvjuk vizeinket! Takarékoskodjunk a vízzel, ne szennyezzük, mert az végső soron nekünk árt.

nagy beruházási, magas fenntartási költségű tisztító művek vannak, és magasak a szippantási költségek is. Az Európai Unió a megfelelő gazdaságossági, műszaki és jogi feltételek együttesét támogatja. Kóthay László, a BM OVF Vízügyi Tudományos Tanács szakértője szerint ebben lehet szerepe a decentralizált szennyvíztisztításnak, amelynek kevert technikai megoldása lehet a leginkább alkalmas azon településrészek szolgáltatásellátására, ahol eddig nem lehetett ezt nagy rendszerekkel megoldani. Az egyedi szennyvíztisztítók fontos ismérve, hogy nincs csatornahálózat, a tárolás és tisztítás egyedi berendezésekkel történik. Ennek a kevés ingatlannal rendelkező, külterületi helyeken lehet létjogosultsága, ahol nem gazdaságos a szállítás, és a környezet védelme különösen megkívánja. Az ilyen egyedi rendszerek nagy előnye, hogy építésük egyszerű, helytakarékos, nincs szükség nagy építményekre, nincs bonyolult gépészet és nagy energiaigény. Emellett kizárt vagy minimális a vegyszerfelhasználás. A kevert változatok megvalósítását a számok is indokolják.

A kutatások szerint ugyanis 300 település csatornázásának költségei elérik a 700 milliárd forintot, míg a kevert változatokból ez kihozható 300-400 milliárdból. Kóthay László szerint az egyedi szennyvízkezelési megoldásokkal kapcsolatban jók a nemzetközi tapasztalatok is. Lipcsében például egyes városrészek nem egy központi telepen tisztítják a szennyvizüket, hanem egyedi berendezésekkel vagy azok hálózatával.

Tennivaló tehát van bőven, hogy a megfelelően tisztított szennyvíz által mindenkinek legyen ivóvíze. A Víz és Környezetvédelmi Klaszter elnöke, Kóthay László roadshow-kon mutatná be az új, egyedi technológiákat, de a klasztert arra is alkalmasnak tartja, hogy megszervezzék a projektek lebonyolítását. Fontos lehet a decentralizált szennyvíztisztítás egyedi megoldásaival kapcsolatos tananyagok fejlesztése is az oktatás minden szegmensében, illetve a K+F tevékenységek, amelyekben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem bajai kara ideális partner lehet. ●

Katonai antropológiával a missziók sikeréért

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: SZTANKAI KRISZTIÁN ARCHÍV

„Számos emberélet megmenthető lenne, ha a missziós területekre vezényelt katonákat jobban felkészítenék a helyi szokások ismeretére” – nyilatkozta lapunknak Sztankai Krisztián százados. Az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar tanársegédje évek óta foglalkozik a kulturális antropológia katonai alkalmazhatóságának kérdésével.

● **A katonai antropológia még egy kevésbé ismert fogalom a tudományos világban. Hogyan lehet meghatározni a jelentését és a tartalmát?**

Ez egy még nem létező tudományág, Magyarországon először én fogalmaztam meg a jelentését saját tapasztalataim és nemzetközi esettanulmányok feldolgozásával. A kulturális antropológia az idegen kultúrákat kutató tudományág. Ennek része az alkalmazott antropológia, amelynek egy speciális ágazata a katonai antropológia. Ennek lényege, hogy az antropológiai ismereteket olyan módon alkalmazzuk a katonai műveletek során, hogy a kiutazó katonai állományt felkészítjük a helyi lakosság kultúrájának és szokásainak a lehető legteljesebb megértésére. A kulturálisan felkészültebb katonákkal csökkenthetők lennének a vallási és a szokásbeli különbségekből adódó konfliktusok és veszélyek, amelyek eddig, csak Afganisztánban több száz katona halálát okozták.

● **Afganisztánban például már Ön is járt. A magyar katonák ottani tevékenységében mennyire jelentek meg a katonai antropológia jelai?**

2011-ben szolgáltam Afganisztánban a magyar kontingens egyik beosztott tisztjeként, mint CIMIC (civil-katonai kapcsolatokkal foglalkozó képesség) irányítást. Elsődleges feladatunk az volt, hogy Baghlan tartományban a helyiekkel együttműködve építsük ki az infrastruktúrát, és nyerjük el a bizalmukat. Ehhez például olyan projektekre volt szükség, amelyeket a helyi vállalkozókkal közösen valósítottunk meg: kutakat, iskolákat építettünk, de katasztrófa-helyzetekben is segítséget nyújtottunk élelmiszerekkel és ruhákkal. Ezek komoly bizalomépítő tevékenységek voltak, amelyek a magyar katonák ismertségét, elismertségét növelték. A missziós tevékenységnek egy nagyon fontos szakasza a műveleti területre való felkészülés, amely többhetes kiképzést jelent a kiutazás előtt. Ennek nálunk még csak egy kis szelete a kulturális felkészülés, hiszen nem állunk azon a szinten, hogy olyan szakértőgárdával, speciális eszközökkel legyen felvértezve a Magyar Honvédség, amely hatékonyabban fel tudná készíteni a katonákat ilyen szempontból is.

● **Korábban milyen nemzetközi példákat látott erre?**

Az egyik ilyen az amerikaiak által létrehozott Human Terrain System program volt. Ez egy kulturális elemző rendszer, amelyben a fegyveres katonák mellett társadalomtudósokat alkalmaztak olyan szociokulturális kutatásokra, amelyek támogatták a katonai feladatokat, és ezzel növelték a katonai jelenlét elfogadását a helyiek körében. Ha megértjük, mit akarnak a helyiek, ha csökkennek a kulturális félreértésekből fakadó konfliktusok, akkor nagyobb lesz a bizalom, és növelhetjük az együttműködés kereteit is. Afganisztáni misszióm során

sikerült ezzel a szervezettel is felvenni a kapcsolatot: három héten keresztül vettem részt egy közös kutatásban, és ki is alakult velük egyfajta együttműködés.

● **Hogyan zajlott az együttműködés, milyen tapasztalatokat szereztek a magyar katonák? Illetve milyen konkrét tapasztalatai vannak a kulturális különbségekből adódó konfliktusokkal kapcsolatban?**

Afganisztánban számos olyan szituációval találkoztam, amelyek meggyőztek a csoport által végrehajtott program jelentőségéről. Egy, az amerikai társadalomtudósokkal közösen végrehajtott, Baghlan tartományban végzett kutatás alkalmával egy leányiskola mellett állt meg a konvojunk. Az egyik magyar személybiztosító katona fotókat készített az ott elhaladó kislányokról. Az esetet én nem láttam, de szerencsére az egyik amerikai antropológus felfigyelt rá, és azonnal kért, hogy szólítsam fel a katonát a fotózás befejezésére. Az amerikai szakember elmesélte, hogy két hónappal korábban Afganisztán déli részén egy hasonló helyzet miatt következett be tragikus incidens. Az amerikai járőr megállt egy városban informálódni, amikor az egyik katona elővette fényképezőgépét, és fotókat készített egy ház előtt álló kislányról. A kislány édesapja, miután észrevette ezt, gépkarabéllyal kirozott a házból, és lelőtte a fényképező katonát, valamint a mellette álló társát is halálosan megsebezte. Az apát a megölt katonák társai azonnal lelőtték. A sajnálatos esemény tanulsága, hogy három ember halálának kellett bekövetkeznie azért, mert a kiképzésen hallott, kulturális különbségekből fakadó tilalmakat nem tartották be az amerikaiak.

● **Azt lehet tudni, már csak a filmekből is, hogy Irakban is gondot okoztak a kulturális különbségek.**

Számos súlyos tragédia világított rá erre Irakban is. Az egyik „leghíresebb” eset az egyik, amerikaiak által üzemeltetett ellenőrző-áteresztő ponton történt. A helyszínen egy olyan tájékoztató tábla volt elhelyezve, amelyet a helyiek nem jól értelmeztek. Egyrészt a térségben igen magas volt az analfabéták száma, és nem tudták a kiírt szöveget elolvasni, valamint a nálunk a ’megállj’ jelentő, felfelé álló nyitott tenyér jeléből sem tudtak helyes következtetést levonni. Ez az ábra nálunk ugyanis az „isten hozott, lépj közelebbet” jelenti, így nem-hogy megálltak volna, hanem elindultak az ellenőrző pont irányába. A tragédiában több százan haltak meg. Később a Human Terrain System egyik elemző csoportja elment erre a területre, és a helyiek számára is helyesen értelmezhető jelekre cseréltették az addig alkalmazott táblákat. Azonban az okozott kárt már nem lehetett jóvátenni, és egészen a kivonulásig ellenséges maradt a környezet.

● **Számos alkalommal lehetett hallani olyan esetekről is, amikor úgynevezett belső támadás érte a misszióban lévő nemzetközi erőket. Ezek mennyire „köszönhetők” a meg nem értésnek?**

A belső támadások többsége – tehát amikor a helyi szövetséges fegyveresek megtámadják a békeművelésben részt vevő nyugati katonákat – éppen a kulturális különbségek miatt történt meg. Elszomorító, ugyanakkor elgondolkodtató adat, hogy 2011-ben és 2012-ben a nemzetközi stabilizációs erők ellen elkövetett támadások 15-20 százaléka belső támadás volt. Érdemes tudni, hogy például Afganisztánban a pash-tunwali szokásjognak egy nagyon fontos részét képezi a becsület. 2011-ben Kabulban egy amerikai helikopter-mentorcsoporthoz a helyi afgán erők kiképzését végezte. Amikor az egyik afgán ezredes tartott eligazítást saját embereinek, néhány amerikai katona elkezdett nevetni, amit az afgán ezredes félreértett, és azt hitte, rajta nevetnek, így megsértve a helyi katonai vezetőt. Ezzel ugyanis úgy érezhette, hogy megszégyenült a saját törzse előtt. Neki ezt ott azonnal helyre kellett hoznia, és kilenc amerikai katonát lőtt le ott a helyszínen.

● **Úgy látszik, hogy néha egy-egy tragédia is kell ahhoz, hogy előrelépünk bizonyos területeken.**

Sajnos az ember sokszor csak ilyen esetekből tanul. Jelenleg nagyon kevés a társadalomtudós a Magyar Honvédségben, és a jelenlegi jogszabály sem rendelkezik arról, hogyan oldható meg egy műveleti területen a szociokulturális kutatás.

● **Más országokban hogyan próbálják a katonantropológiai ismereteket beépíteni a missziós tevékenységek közé?**

A már említett amerikai Human Terrain System jó példa volt erre, de azóta már azt is megszüntették. Az Amerikai Antropológiai Szövetség (AAA) ugyanis nagyon ellenezte az együttműködést, mert ez a program is egyfajta hírszerzési forrása volt az amerikai hadseregnek, és ezt sokan nem nézték jó szemmel a tudományos életben. Az is igaz, hogy sok antropológus is életét vesztette a missziókban, és voltak komolyabb visszaélések is a program kapcsán. Ugyanakkor hozott egy új szemléletmódot, amelyre más nemzetek is felfigyeltek. Azóta a britek is alkalmaznak antropológusokat, de elsősorban katonákat képeznek át szociokulturális szakemberré. Ausztráliában bizonyos időszakonként nyílt fórumot hirdetnek, amelyeken katonai vezetők és civil társadalomtudósok vitatják meg a legfontosabb témákat, amelyek ösztönzők lehetnek a katonai antropológia kapcsán is. A német Bundeswehr is együttműködik civil

társadalomtudományi egyetemekkel, karokkal, és foglalkoznak a kulturális kompetenciák kiépítésével, elsajátításával. Fontos,

hogy ezeknek az ismereteknek az átadása már az egyetemi alapképzésben megkezdődjön.

● **Hogy látja, hazánkban is részévé válhat majd ez az oktatásnak?**

Előadóként nagyon sok kulturális felkészítésen vettem már részt, a többi között a Koszovóba és az Afganisztánba kiutazó állomány esetében is. Mivel nincs két egyforma vallás, ezért ilyenkor arra is fel szoktam hívni a figyelmet, hogy nem elég az iszlámról csak nagy általánosságban információkkal rendelkezni, ugyanis teljesen más az iszlám például Törökországban, Indonéziában, Tunéziában vagy Afganisztánban. Utóbbi esetében elég speciális a helyzet, hiszen az ottani szokásjog, a pash-tunwali sokkal erősebb, mint az iszlám szokásjoga, a saria. Az ezzel kapcsolatos információkat, tapasztalatokat csak egy olyan katona tudja átadni, aki mélyebben is kutatja a témát. Az információátadás mellett talán még fontosabb a szemléletmódváltás. A katonák a haza védelme mellett sokszor kalandvágyból választják a hivatást, ezért a kulturális kompetenciák kialakítását már az alapképzésben el kellene kezdeni. Akkor ugyanis már kialakulna bennük egy olyan értékrendszer, amellyel nagyobb valószínűséggel tudnák meghozni a helyes döntést egy kritikusabb szituációban. ●

A közigazgatási bíróságok felállításán dolgozik az NKE intézetvezetője

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: GORECZKI RENÁTA

Az Országgyűlés tavaly decemberben döntött az önálló közigazgatási bíróságok felállításáról. A nyolc helyszínen létrejövő közigazgatási törvényszékek és az esztergomi székhelyű Közigazgatási Felsőbíróság jövő év elején kezdi meg működését. Az Országos Bírósági Hivatal elnöke Boros Anitát, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi és Közigazgatási Kar intézetvezetőjét kérte fel a közigazgatási bíróságok jövő évi felállítását előkészítő projekt szakmai vezetőjének. Vele beszélgettünk az előtte álló feladatokról.

● **Önálló közigazgatási bíróság létezett már Magyarországon. Mit érdemes tudni az előzményekről?**

A közigazgatási bíráskodás egy rendkívül meghatározó területe a hazai közigazgatási jognak, így ez a kérdéskör már hosszú évtizedek óta a kutatások homlokterében áll. Abban azonban kezdetektől fogva lényegében azonos volt a tudomány képviselőinek álláspontja, hogy a közigazgatás olyan cselekményeit, amelyek joghatás kiváltására alkalmasak, egy tőle független szervezet által kell ellenőrizni. Lényegében ez köszönt vissza már az 1869. évi IV. törvényekben is, amely rendelkezett az igazságszolgáltatás és a közigazgatás egymástól való elválasztásáról. A következő harminc évben számos közigazgatási racionalizációs jogszabály és igen előremutató javaslatokat magába foglaló tudományos mű jelent meg, például 1877-ben Concha Győző, 1878-ban Kuncz Ignác, majd Lánzy Gyula jóvoltából.

A tudományos vita számos kérdés körül forgott, így például, hogy a rendes bíróságok járjanak-e el a közigazgatási döntések felülvizsgálatakor, egy- vagy kétfokú szervezetrendszerben történjen mindez, milyen közigazgatási aktusokra terjedjen ki a felülvizsgálat, vagy hogyan alakuljon a hatáskör és az illetékesség szabályozása. Végül aztán a jogalkotó 1883-ban elfogadta a pénzügyi közigazgatási bíróságokról szóló javaslatot, amely azonban csak adó- és illetékügyekben rendelkezett hatáskörrel. A közigazgatási bíróságok felállításának kérdése 1886-ban merült fel ismét a törvényhatóságokról szóló törvénytervezet tárgyalásakor, amelynek az lett az eredménye, hogy 1891-ben a Lex Szapariana előírta a közigazgatási reformon belül a közigazgatási bíróságokról szóló törvényjavaslat kidolgozását is. A javaslat 1893-ra el is készült, és az meghatározta a közigazgatási bíróságokra vonatkozó szervezeti, hatásköri, valamint eljárási szabályokat. A Hieronymi Károly

belügyminiszter által beterjesztett részletes javaslatot azonban csak 1896-ban tárgyalták meg és fogadták el. A közigazgatási bíróság Kmety Károly megfogalmazásában a közigazgatástól elkülönülő, önálló, egyfokú jogvitás ügyekben eljáró bíróság volt. 1949-ben aztán a jogállamiság számos intézményével együtt a közigazgatási bíróságot is megszüntették, és bár számos intézkedés történt a közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatának hatékony szabályozása érdekében, az önálló közigazgatási bíróság újbóli felállításáról 2018 decemberében döntött a jogalkotó. A közigazgatási bíráskodás különböző aspektusairól vaskos tudományos művek születtek az elmúlt százötven évben. Ennek a százötven évnek az általam kiragadott néhány epizódja is szemlélteti, hogy milyen történelmi jelentőségű feladattal állunk szemben, és én a magam részéről, közigazgatási eljárásjogászként rendkívüli, megismételhetetlen szakmai megtiszteltetésnek tekintem, hogy az 1890-es évek után egy 2019-ben zajló hasonló folyamatnak a részese lehetek.

● **Hogyan lehet felkészülni egy ilyen mértékű szervezetátalakítási feladatra? Mennyit számít ilyenkor a tapasztalat?**

A változások menedzselése részben tanulható, hiszen mi is számos olyan kérdéskör oktatásával foglalkozunk az NKE-n – például a közigazgatás-tudományi irányzatok elemzése keretében –, amelyek a közigazgatási szervezetek működésének különböző modelljeit mutatják be. Ugyanakkor a változásmenedzsmet tekintetében nem elhanyagolható a szakmai tapasztalat sem. Korábban számos ilyen feladatot koordináltam projektvezetőként vagy állami vezetőként, így például egyes közreműködő szervezetek, mint gazdasági társaságok, majd bizonyos irányító hatóságok minisztériumi beolvadásának folyamatát, de önálló szervezeti hatékonyságnövelő mechanizmusokat vezettem be a korábbi szakterületemen is, ahol több száz állami vállalat működését és állami projekt lebonyolítását felügyeltem. Ezek rendkívül hasznos tapasztalatoknak bizonyultak, de nem szabad megfeledkezni arról, hogy a bíróságok esetében egy önálló hatalmi ág belső mechanizmusait kell mindezekelőtt megismerni és megérteni. Kívülről ugyanis nem olyan szembejövő, mekkora munkát, erőfeszítést és nem utolsósorban professzionalizmust kíván egy önálló hatalmi ág teljes intézményrendszerének egy személy általi irányítása és igazgatása.

● **A közigazgatási bíróságok újbóli felállítása milyen változást hoz a felsőoktatásban, különösen az Államtudományi és Közigazgatási Kar életében?**

Noha a közigazgatási döntések bírósági felülvizsgálatának egyes kérdéseivel eddig is foglalkoztunk különböző diszciplínák keretében, a közigazgatási bíróságok felállításával és a tavaly hatályba lépett közigazgatási perrendtartáshoz kapcsolódó bírósági döntések számának növekedésével ez a szakterület még hangsúlyosabbá válik az Államtudományi és Közigazgatási Kar oktatási portfóliójában.

● **A rendes bírósági szervezetből nem kívánnak a közigazgatási bíróságok, hanem önálló szervezatként jönnek létre. A jelenlegi bírósági szervezetrendszer eredményeit, tudását hogyan lehet a leghatékonyabban átadni az új szervezetrendszer számára? Mi ebben az OBH és az elnöki biztos feladata?**

Az új közigazgatási bírósági rendszer a jelenlegi jogi szabályozók alapján nem jogutódlással válik ki a rendes bírósági szervezetből, hanem önálló, új jogi személyiséggel kezdi meg működését. Az igazságszolgáltatás mint önálló hatalmi ág már eddig is kiemelkedő eredményeket ért el a közigazgatási ügyszakban. Magyarország első helyen áll az Európai Unióban, hiszen nálunk a leggyorsabb a közigazgatási ítélezés, és a második legalacsonyabb

a közigazgatási ügyhátralék. Ezeket az eredményeket és ezt a színvonalat az új közigazgatási bíróságoknak is tovább kell vinniük. Az ügyfelek már hozzászoktak, hogy évről évre egyre modernebb elektronikai megoldásokkal, ügyviteli szabályokkal intézik a bíróságok is az ügyeiket. A mintegy tizenegyezer bírósági dolgozó egységes igazgatását az OBH látja el. Úgy működik, mint egy minisztérium, és a vezetője is miniszteri jogállású. Annak érdekében, hogy az ügyfelek és a jelenlegi bírósági szervezetben dolgozó közigazgatási bírók, igazságügyi alkalmazottak számára zökkenőmentes legyen az átmenet, illetve az OBH eddigi fejlesztéseit, eredményeit is hasznosítani tudják az új közigazgatási bíróságok, valamint a közigazgatási bíróságok felállításáért felelős Igazságügyi Minisztérium, az OBH egy önálló projektszervezetet állított fel csaknem harminc bírósági és hasonló létszámú egyéb szakértő részvételével. Az általam szakmailag irányított projekt legfontosabb célja, hogy gyorsan, hatékonyan megvizsgáljon minden olyan előkérdést, amelyek az új bíróságok januári működéséhez szükségesek, és javaslatainkkal messzemenőleg

”*Ez a szakterület még hangsúlyosabbá válik az Államtudományi és Közigazgatási Kar oktatási portfóliójában.*”

támogassuk a közigazgatási szervezetrendszer felállításáért, és a jövő évtől annak működtetéséért is ténylegesen felelős szaktárca munkáját.

● **Milyen főbb feladatok adódnak egy ilyen szervezetalakítás során?**

A **legfontosabb** feladat, hogy az új bíróságok működése biztosított legyen januártól: ehhez meg kell teremteni például a megfelelő infrastrukturális feltételeket, az elhelyezést, a munkakörülményeket, a rendes bírósági szervezet egyes elektronikus alkalmazásainak, ügyviteli eljárásainak a használhatóságát az új bíróságok számára. Emellett a hatályos jogszabályok szerint olyanok is lehetnek majd közigazgatási bírók, akik kívülről, például a közigazgatásból pályázhatnak. Számukra már most képzési programokat kell kidolgozni, és nem utolsósorban számos teendő van a személyi állomány átmenetével, az ügyek átadásával összefüggésben is. Minél jobban beleássuk magunkat a feladatokba, annál sokrétűbbnek tűnnek: jelenleg egy körülbelül háromszáz tételt tartalmazó feladatkataszter alapján

dolgozunk a kollégáimmal, nyolc különböző munkacsoportban.

● **Ez egyben azt is jelenti, hogy jövő évtől lényegében két bírósági szervezetrendszer lesz: egy rendes bírósági és egy közigazgatási?**

Az igazságszolgáltatásnak a jövőben is egységes hatalmi ágaként

kell megjelennie, egységes működési elvekkel és egységes bírói karral, függetlenül attól, hogy a közigazgatási bíróságok immáron önálló rendszerben járnak majd el. A két szervezetnek elemi érdeke az együttműködés. Ahogyan Handó Tünde, az OBH elnöke megfogalmazta: a közigazgatási bíróság koncepciója egy híd, amelyet ketten építenek: az egyik parton elkezdte az építkezést az OBH, a másikon az igazságügyi szaktárca. A hídnak egyszer össze kell érnie, és közösen kell gondoskodnunk arról, hogy az több száz év múlva is álljon. Trócsányi László Boér Elek már említett művének, részben a Nemzeti Közszolgálati Egyetem jóvoltából 2017-ben megjelent reprint kiadásához készült bevezető tanulmányában azt írta, hogy „vannak kútfontok, akikről meríthetünk, és így nem kell mindent a nulláról, előzmények nélkül kezdenünk”. Az OBH-nak ehhez a hídnak megvannak az alépítményei, amelyekre az új közigazgatási bírósági szervezetrendszer is támaszkodhat. A mi feladatunk, hogy az OBH részéről a legjobb tudásunk szerint, mindenben támogassuk az Igazságügyi Minisztériumot ebben a nagy munkában. ●

Hatalmas válságban az olajnagy hatalom

SZÖVEG: JUHÁSZ KATALIN
FOTÓ: GETTY IMAGES, AP

Venezuela akár a Föld leggazdagabb országa is lehetne, hiszen a legnagyobb kőolajkészletekkel bír, jelentős aranylelőhelyei vannak, és rendelkezik továbbá uránnal, valamint a mobiltelefonoknál nélkülözhetetlen koltánnal. Jelenleg azonban történetének legsúlyosabb politikai és gazdasági válságát éli, amelynek globális kihatásai is lehetnek. A témát Szente-Varga Mónikával, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar oktatási dékánhelyettesével jártuk körül.

A 2018-as előrehozott venezuelai elnökválasztást az ellenzék bojkottálta, s több ország nem ismerte el Nicolás Maduro győzelmét. 2019 elején újabb tüntetéshullám kezdődött, majd január 23-án Juan Guaidó, a nemzetgyűlés elnöke az alkotmányra hivatkozva kikiáltotta magát az ország ideiglenes elnökévé. Az egyre terebélyesedő válság nemcsak a térségre lehet hatással, hanem globális kihívásokat is jelenthet.

A posztbipoláris világban az Amerikai Egyesült Államok figyelem egyre inkább elterelődött Latin-Amerikáról. A kontinensen élők pedig megpróbálták olyan politikai alternatívákat kipróbálni, amelyekre a hidegháború idején nem volt lehetőségük. A 20. század végén kezdődött meg az úgynevezett pink tide, azaz az újaloldal hatalomra kerülése Latin-Amerikában, épp Hugo Chávez választási győzelmével. Ekkor, 1998-ban, Venezuela lakosságának 43,9 százaléka élt a szegénységi küszöb alatt.

Kihasználva a magas nyersanyagárakat, a kormánynak 2012-re sikerült 21 százalékra csökkenteni a szegények arányát. Azonban kétséges volt, hogy a társadalmi felzárkóztatási programok kedvezőtlen gazdasági folyamatok mellett is fenntarthatók-e. A többi latin-amerikai társadalomhoz hasonlóan Venezuela is rendkívül polarizált, nagy a szegények és a gazdagok közti szociális különbség. Csakúgy, mint az egész térségben, itt is problémát jelent a korrupció terjedése, amelynek kapcsán a 2010-es években tovább romlott a helyzet. Ehhez társul még, hogy Venezuela monokultúra. „Az ország erősen függ a kőolajexporttól, ráadásul a többi ágazatot, mint például a mezőgazdaság, elhanyagolták. Hugo Chávez venezuelai elnök eredetileg diverzifikálni akarta a gazdaságot, viszont 2004-től egyre inkább nőtt a kőolaj ára, s a fekete aranyból befolyó jövedelem túlonként vonzónak bizonyult. Chávez alatt tehát nem következett be gazdasági strukturaváltás, »

Juan Guaidó, a venezuelai ellenzék vezetője

sőt még inkább a kőolajiparra koncentrált, s a befolyó jövedelemből megpróbálta felgyorsítani társadalmi programját. Nem vette figyelembe, hogy a kőolajárak mindig ingadoznak. Chávez 2013-ban rákban elhunyt. Nem telt bele egy év, és az olajárak elkezdtek zuhanni” – fejtette ki a dékánhelyettes.

Chávezt halála után Maduro váltotta az elnöki székben. Ekkor már az ország exportjának több mint 80 százalékát a kőolaj tette ki. Mellette csak az arany és a kakaóbab említhetők fontosabb exportcikkeként. 2014-ben a kőolajárak hatalmasat zuhantak, ami a csőd szélére sodorta az országot. Az utóbbi öt évben majdnem 60 százalékkal csökkent a GDP, az infláció 2018-ban meghaladta az 1 millió százalékot. A lakosság jelentős része, különösen a városlakók éheznek és nyomorognak, mivel az ország mezőgazdaság tekintetében nem önellátó, importra viszont nincs pénz az exportjövédelmek csökkenése miatt. Az alapvető élelmiszerek, gyógyszerek elérése rendkívül nehézé vált. Március 7-én, csütörtökön áram nélkül maradt Venezuela nagy része, leállt a fővárosi metróhálózat. A kórházi gépek működtetése is ellehetetlenült, a légkondicionálás hiánya pedig kedvez a baktériumok terjedésének. Fosztogatások kezdődtek, internet és tévéné szinte sehhol nincs az országban, így a távolabb élő rokonok nem kaphatnak hírt egymásról.

A környező országoknak és a nemzetközi közösségnek is szembe kell néznie az évek óta tartó válság következményeivel. A szomszédos, hagyományosan USA-barát Kolumbia a térség stabilizálásában érdekelt. „Kolumbia egy több évtizedes polgárháború után, egy eddig sikeres, de még zajló békefolyamat közben abban érdekelt, hogy Venezuelából ne legyen gyenge, avagy törékeny állam.

Maduro elleni tüntetés Spanyolországban

Jelentős migrációs hullám indult el, amelynek nagy része Kolumbiába tart. Több mint egymillió menekült van már az országban. Egy gyenge Venezuela pedig kiváló búvó- és felkészülési hely lenne az eddig még nem pacifikált kolumbiai gerilláknak” – tette hozzá a dékánhelyettes. Az aktuális brazil vezetés nem szeretne szocialista szomszédot. Jair Bolsonaro frissen beiktatott brazil elnök egyértelműen a konzervatív értékek iránt elkötelezett. Mind Kolumbia, mind Brazília Juan Guaidót ismeri el elnökként.

Speciális a Kuba–Venezuela viszony is. Kubának kell a kőolaj, ezért azonban nem pénzzel, hanem tudással fizettek. A karibi szigetország híres az orvoslásról és a gyógyszerkészítményeiről, Venezuelának pedig pont ezekre volt szüksége a szegényebb rétegek életszínvonalának növeléséhez. Gyógyszerek és oltóanyagok, kubai orvosok és ápolók érkeztek Venezuelába. A puha diplomáciai eszközök mellett Kuba a venezuelai titkosszolgálatok kialakításában, a hadsereg fejlesztésében is „segédkezett”. A két ország kulcspartnerre vált, így Kuba egyértelműen Maduro mellett áll ki.

Szintén Nicolás Madurót támogatják a latin-amerikai 'kemény' balos vezetők, mint Evo Morales (Bolívia elnöke), Daniel Ortega (Nicaragua elnöke) és Salvador Sánchez Cerén (El Salvador elnöke). Oroszország, Kína, Irán, valamint Törökország is Madurót tartja Venezuela elnökének. Oroszország közel 20 milliárd dolláros befektetése, gazdasági és politikai érdekei miatt áll ki Maduro mellett. Geopolitikai cél az Egyesült Államokhoz közel lévő országokkal kialakított jó viszony. Kína is számos befektetéssel rendelkezik az országban, az ipar mellett pedig a hadikereskedelemben is fontos partnerországa Venezuela.

Nicolás Maduro és Recep Tayyip Erdoğan török elnök

Velük szemben az Egyesült Államok, Kanada és az Egyesült Királyság, Dél-Amerikában pedig Brazília, Paraguay, Kolumbia, Ecuador, Peru, Chile és Argentína mind az ideiglenes elnököt, Guaidót ismerik el. Guaidó amerikai elismerésére válaszul Maduro megszakította a diplomáciai kapcsolatokat az Egyesült Államokkal, és 72 órát adott az amerikai diplomatáknak, hogy elhagyják az országot.

Kisebbséget képeznek a mérsékelt baloldali vezetők, a mexikói Andrés Manuel López Obrador és Uruguay elnöke, Tabaré Vázquez, akik többször felajánlották segítségüket a két fél közötti közvetítésben. „Mexikó ugyanis a be nem avatkozás elve alapján inkább semlegességre törekszik, történelmi tapasztalataiból kiindulva” – emelte ki Szente-Varga Mónika.

Az utóbbi hetekben a sajtó sokat cikkezett a segélyszállítmányokról. Ezek több oldalról érkezhetnének. „Kína és Kuba is küldött segítséget (hajóval), amelyet Maduro el is fogadott” – tette hozzá Szente-Varga Mónika. Más országból (mint például az Amerikai Egyesült Államok) viszont visszautasítja a szállítmányokat. Guaidó szerint 300 ezer ember életét menthetné meg a nemzetközi humanitárius segítség. Maduro ugyanakkor félti presztízsét és hatalmát az amerikaiaktól, az általuk küldött segélyszállítmányokat trójai falóként jellemezte. A szétosztás eleve nehézkes, hiszen rengeteg a rászoruló, valamint ez komoly logisztikai és szervezési feladatokat kíván meg.

Mekkora az esélye annak, hogy az USA katonákat küld Venezuelába? Szente-Varga Mónika szerint először gazdasági szankciókkal próbálkozik a nagyhatalom (ezek már életbe léptek), viszont korábbi tapasztalatok alapján, ha ez a nyomás-

gyakorló eszköz nem válik be, agresszívebb fellépés is lehetséges. Ez azonban nem nyílt katonai intervenció lesz. Figyelembe kell ugyanis venni azt, hogy egy ilyen akció embervesztéssel jár, amerikai katonák fognak meghalni, amit az amerikai társadalom nem feltétlenül támogat, s különösen kockázatos lépés lenne ez Trump elnök részéről a 2020-as választások előtt. Másrészt az Amerikai Egyesült Államok nem tudja pontosan azt, hogy mi várja Venezuelában, milyen technológiai és egyéb segítséget kaptak a dél-amerikaiak például Oroszországtól, Kínától vagy Kubától. Az amerikai fellépés a demokrácia helyreállítása érdekében nem lenne hiteles, hiszen az Amerikai Egyesült Államok a hidegháborúban feladta Latin-Amerikában a demokrácia-életet, számos diktatúrát támogatott annak érdekében, hogy a kontinens államai vele azonos ideológiai platformon legyenek. A hitelesség kérdése az USA-t nem, a latin-amerikaiak egy részét viszont valószínűleg zavarná. Ráadásul, ha az Egyesült Államok megtámad valakit Latin-Amerikában, az ebből belső támogatottságot kovácsolhat. Maduro is kijátszhatná a hazafi kártyát a külföldi intervencióval szemben.

„A venezuelai válság minden bizonnyal nem oldódik meg gyorsan” – fejtette ki a dékánhelyettes. A venezuelai gazdasági és egyéb lehetőségekben több ország is érdekelt. Ez a krízis elhúzódásához, esetleg egy befagyott konfliktus kialakulásához is vezethet. Ez a szcenárió nem mondana ellent például Oroszország érdekeinek, amely a 21. században próbálja visszaszerezni a Szovjetunió felbomlásával elvesztett latin-amerikai pozícióit. Venezuela optimális hídfő a kapcsolatok újraépítéséhez, továbbá az USA és Oroszország közti viszony alakulásában is szerepe lehet. ●

Formálódó alumni közösség

SZÖVEG: FECSER ZSUZSANNA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem fontos feladatának tekinti a hagyományok ápolását, amelynek részeként folyamatosan alakítja, fejleszti a volt diákok generációi és a jelenlegi egyetemi polgárok közötti párbeszédet. „Az NKE alumni közösségének megújításán dolgozunk” – fogalmazott lapunknak Kovács Gábor, az NKE oktatási rektorhelyettese.

Az alumni szó a latin alumnus szóból ered, jelentése pedig öregdiák. Mára nemzetközileg elismert kifejezés mindazokra, akik egy adott iskola végzett diákjai, vagy valamilyen módon kötődnek az intézményhez. Az NKE alumni közösségének tagja lehet az egyetemen hallgatói jogviszonyban álló személy, aki legalább két lezárt tanulmányi félévvel rendelkezik, a résztanulmányokat folytató külföldi vendéghallgató, az egyetem és a jogelőd intézmények végzett hallgatója, valamint a jelenlegi és korábbi oktatók, tanárok, kutatók, egyéb alkalmazottak. Az alumni közösség legfontosabb célja a kapcsolat kialakítása és megtartása az alma mater, valamint a közösség tagjai között, természetesen emellett legalább ennyire fontos az egyetem és a jogelődök hagyományainak ápolása is. „Fontos feladatunknak érezzük erősíteni, az egyetemi tanulmányok befejezése után pedig ápolni és fenntartani azt a kötődést, amely a hallgatókban tanulmányaik során az intézményünk iránt kialakult. Bízunk abban, hogy a tanulmányaik végeztével elhelyezkedő hallgatók megőrzik kapcsolatukat egykori intézményükkel, és az NKE alumni közösségének tagjaiként rendszeresen visszajárnak az intézmény rendezvényeire, az élethosszig tartó tanulás jegyében pedig később intézményünkben képezik tovább magukat, amivel hozzájárulnak az egyetem társadalmi kapcsolatrendszerének további erősítéséhez” – fogalmazott Sztipanov Berta, az alumnirendszer kiépítésért és folyamatos fejlesztéséért felelős központi koordinátor.

Az alumni közösség feladataihoz tartozik az is, hogy segítséget nyújtson a volt hallgatóknak megszervezni az osztálytalálkozókat, illetve támogassa azok megvalósulását. Emellett részt vesznek adománygyűjtésekben és a díszoklevél-átadó ünnepségek megszervezésében is. A teljesen megújuló alumni-rendszer keretében olyan további terveik is vannak, mint például Alumni-napok tartása, kirándulások szervezése, valamint különböző könyvcseréprogramok. Sztipanov Berta szerint érdemes csatlakozni a közösséghez, hiszen a regisztráció teljesen ingyenes, és cserébe a tagok sok kedvezményre lesznek jogosultak az egyetemi honlapon keresztül történő regisztráció során igényelhető NKE Alumni tagsági kártyával. „Kedvezményt nyújtó partnereink már nemcsak Budapesten vannak, hanem Baján is folytatunk tárgyalásokat partnereinkkel, hogy az ottani campusunk hallgatói és dolgozói is élni tudjanak az NKE alumni közössége által kínált lehetőségekkel” – mondja a szakmai koordinátor. A korábban regisztrált tagok is igényelhetik tagsági kártyát az egyetemi honlapon, ahol a kedvezményt adók pontos listája is megtalálható. A kártya felmutatásával például 40 százalékos kedvezményre jogosultak a tagok a Nemzeti Színház saját előadásaira szóló jegyárakból, 20 százalékos kedvezményt kapnak az Örkény Színházban és 10 százalékosat a József Attila, valamint a Katona József Színházakban. De a gyógyfürdőket kedvelők is jól »

járhatnak, hiszen például 26 százalékos kedvezményt kapnak a hétköznapi termálbelépő árából a Dandár Gyógyfürdőben. *„Terveink szerint a kedvezmények köre tovább bővül a következő hónapokban”* – teszi hozzá Sztipanov Berta. Az NKE alumni közösségének tagjai sorába csatlakozóknak egy papíralapú regisztrációs jelentkezési lapot kell kitölteniük, majd az aláírt kérelmet az NKE Oktatási és Tanulmányi Iroda részére kell eljuttatni személyesen,

postai úton, illetve szkennelve e-mailen vagy a honlapon megtalálható megújult online magyar – és a külföldi diákok számára angol – nyelvű regisztrációval. Ez utóbbi mindössze három percet vesz igénybe. *„Bízom benne, hogy a jelenlegi 1600 fős alumni közösség létszáma folyamatosan tovább bővül, és egyre fejlődő, aktív közösségi élet veszi kezdetét”* – fogalmaz Kovács Gábor, az NKE oktatási rektorhelyettese. ●

MIT ÉR A DIPLOMA?

„Az NKE adott egy olyan alapot minden végzett hallgatójának, amelyre bátran lehet építkezni a jövőben, és az már csak az egyéni múlik, hogy mit hoz ki belőle” – mondta lapunknak Böszörményi Balázs, aki tavaly diplomázott az NKE ÁKK közigazgatási mesterszakán. Az Intézményi Tudományos Diákköri Konferenciára készített pályamunkájában azt vizsgálta, hogy az NKE-n szerzett diplomát hogyan lehet hasznosítani a munkaerőpiacon.

● Miért éppen ezt a témát választotta?

Böszörményi Balázs: Már az alapszakos éveim alatt találkoztam azzal a hallgatótársaim által gyakran feltett kérdéssel, hogy „mit ér a diplománk?”. Kérdőíves kutatásommal szeretném elérni, hogy világosabb képet kaphassanak a hallgatók az itt szerzett végzettség „erősségéről”. Sok korábbi és jelenlegi hallgató jelzett vissza, hogy szükség van egy ilyen hiánypótló kutatásra, amelyben Hazafi Zoltán tanár úr is nagy segítségemre volt.

● A kérdőív elemzése alapján mi mondható el az Államtudományi és Közigazgatási Karon végzett hallgatók továbbtanulási és elhelyezkedési irányairól?

B. B. A továbbtanulást illetően két terület különösen kiemelkedik: a gazdasági és a jogi tanulmányok. De előfordult, hogy volt hallgatóink informatikai vagy mérnöki tanulmányokba

kezdtek. Viszonylag sokan vannak azok is, akik az egyetemen belül, annak más karain folytatták tanulmányaikat, például a Rendészettudományi Karon, a Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon vagy a Katasztrófavédelmi Intézetnél. Végzett hallgatóink többsége a képzés céljának megfelelően a közszféra felé veszi az irányt. A legtöbben a minisztériumokat, megyei, fővárosi kormányhivatalokat választják. Érdekes, hogy a helyi és területi önkormányzatoknál a válaszadónak csak kevesebb, mint a negyede helyezkedett el.

● A közszféra mennyire dominál a magánszférával szemben?

B. B. Egyértelműen a közszféra a meghatározó irány, a magánszférát a végzett hallgatók csupán 15 százaléka választja. Közülük többen a multiknál helyezkednek el, de vannak, akik saját vállalkozást indítanak a diploma megszerzését követően. A nők inkább választják a közszférát, míg a vállalkozói lét inkább a férfiak célja.

● Véleménye szerint milyen jövő áll az NKE-n végzett hallgatók előtt?

B. B. Rövid távon mindenképpen egy biztos egzisztencia, még ha ez nem is vetekedhet a versenyszféra egyes magasabb kvalifikált pozícióiból származó életkörülményekkel. Hosszabb távon pedig egy olyan alaptudást ad az egyetem, amelyre minden volt hallgató bátran építkezhet a jövőben, és csak rajtuk múlik, mit hoznak ki belőle.

Élő hadtörténelem

Vitéz nemes békei Koós Ottó élete

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM
FOTÓ: KOÓS OTTÓ ARCHÍV, SZILÁGYI DÉNES

Életének 104. évében eltávozott az élők sorából vitéz nemes békei Koós Ottó magyar királyi százados, az eddigi legidősebb ludovikás tiszt. 1938-ban avatták hadnaggyá a Ludovika Akadémián, majd részt vett a II. világháború harcaiban, állt hadbírótság előtt, és megjárta a Gulagot is. Tizenkét év hadifogság és Gulag után tért haza Magyarországra, ahol csak a rendszerváltás után rehabilitálták. Koós Ottó élete végén is nagyon aktív volt, rendszeresen részt vett a Ludovika Kávézó összejövetelein. Temetésén Orbán Viktor miniszterelnök üzenetét is felolvasták, aki háláját fejezte ki elkötelezettsége és bajtársai iránt érzett felelőssége miatt. Az egykori ludovikás tiszt életútjának néhány jellegzetes momentumát Siposné Kecskeméthy Klára egyetemi tanár, az NKE oktatója segítségével idézzük fel.

A KEZDETEK – MINDIG IS KATONA AKART LENNI

Vitéz nemes békei Koós Ottó 1915. december 3-án született Bécsben. Szülei Pozsonyban laktak, édesapja a magyar királyi 13. pozsonyi honvéd gyalogezred századosa, aki születésekor éppen a harctéren volt. Édesanyja Bécsbe ment a rokonaihoz, így ott jött a világra. A front összeomlása már Boszniában érte őket, majd kalandos körülmények között Budapesten keresztül kerültek vissza Pozsonyba. Itt a magyar tisztet 1919. január 1-jén a Pozsonyba bevonult cseh hatóságok Theresienstadtba internálták. 48 órát kaptak a lakás felszámolására és a csonka Magyarországra való áttelepülésre. Kezdetben Mosonmagyaróváron laktak, majd édesapja katonai szolgálata miatt több helyen is megfordultak, míg végül Nagykanizsán telepedtek le. Itt a József főherceg laktanyában kaptak szolgálati lakást, így már öt éves korától gyakorlatilag együtt élt a katonákkal. Mindig is katona akart lenni, meg sem fordult a fejében, hogy más hivatást válasszon.

A CSALÁDI HAGYOMÁNY KÖTELEZ

1927–1930 között a kőszegi katonai alreáliskola, majd a pesti, illetve a pécsi katonai főreál növendéke volt, ahol 1934-ben érettségizett. A Ludovika Akadémiára jelentkezett, ahol választani kellett egy fegyvernemet, ő a gyalogságot választotta, már családi hagyományörzésből is. 1935 és 1938 között volt a Ludovika Akadémia hallgatója, ott avatták 1938. augusztus 20-án hadnaggyá. Első tiszti szolgálati helye a magyar királyi Szent István 3. honvéd gyalogezrednél volt Székesfehérváron, ahol a háború végéig szolgált. A ludovikás négy évében olyan kiképzői és parancsnokai voltak, akikre később is csak a legnagyobb

tisztelettel és szeretettel gondolt. „Elsők között a két parancsnokot, v. Jány Gusztáv és v. Szombathelyi Ferenc tábornok urakat említem, akik mártírjai lettek ennek a hazának. Bárhol és bármikor – még a mai időkben is – példaképnek állíthatók, nevelőknek, oktatóknak, parancsnoknak.”

FRONTSZOLGÁLAT

1941. október 27-én indult a hadművelési területre, ahol századparancsnokként, a 46. gyalogezred parancsnokság alárendeltségében, a Keleti Megszálló Csoport részeként harcolt. Itt 1942. február 15-én a partizánok elleni harcban megsebesült. Hosszú kórházi kezelés és négyhetes egészségügyi szabadság után november 1-jén került vissza a pótezredhez. 1944-ben, amikor az orosz erők megközelítették a Kárpátokat, ismét mozgósított az ezred. Akkor már nyilvánvaló volt, hogy a háborút elvesztették. Indulás előtt az embereinek azt mondta: „Azért kell mennünk, hogy 1919 ne ismétlődjön meg újra.”

A HADIFOGSÁG ÉS A GULAG – 11 ÉV ÉS 25 NAP A POKOLBAN

1944. október 27-én esett fogságba, majd élete legmegalázóbb szakasza következett. Hosszú menetelés után Sztariszamborba, az egykori Osztrák–Magyar Monarchia ulánus laktanyájába kerültek a hadifoglyok, majd vonatra rakták őket, amelyen 26 napig utaztak. Számos táborban megfordult a következő években, így a többi között Ufaleiben, Kristimben, Voronyezsben, Moszkvában és Sztálingrádban. 1955 áprilisában a magyarokat és a románokat a Szverdlovszk környéki chrompiki táborba vitték. Szeptemberben az orosz táborparancsnok közölte velük: „A szovjet legfelsőbb tanács elhatározta, hogy önöket hazájukba visszaszállítja.” A hazamenőket két csoportba osztották. Az elsők az amnesztiával szabadultak voltak, a másik csoportot a magyar kormány rendelkezésére bocsátották. Ez utóbbi csoportban volt ő is. Amikor a szerelvény átgördült az országhatáron, megesküdött, hogy élve többet nem viszik át a Szovjetunióba. Ezzel fejeződött be a 11 év és 25 napos borzalom.

A MAGYAR VALÓSÁG – ÚJRA BÖRTÖNBEN

A csapi hídon átgördült a vasúti szerelvény és megállt. Az ezt követő eseményekre így emlékszik vissza: „A töltés alja megelevenedik. Azt lehet mondani, hogy a gitárosok (géppisztolyos ávósok) rohammal elfoglalják a szerelvényt. Az ajtókat ránc zárják. Minden vagon fekezőfülkés. Halljuk, amint a telefonkészülékeket rákapcsolják a vonalra, és felveszik az összeköttetést a parancsnoki kocsival.” Végül a jászberényi börtönben kötött ki, majd 1956. június 8-án átszállították a Kozma utcai Gyűjtőfogházba. Október 8-án szabadult több egykori magas rangú katonatiszt társaságában.

az NKE megalakulása megmutatta, hogy a ludovikások áldozata nem volt hiábavaló. A dékán szerint szintén egyfajta elégtétel volt vitéz nemes békei Koós Ottó számára, hogy a Ludovika „rommá szentségtelenített”, majd felújított főépületét még láthatta régi ragyogásában. „Mi az, amit nekünk ez az életút jelent? A legfontosabb, hogy mindig tartsuk szem előtt a magyar tiszti hagyományokhoz való méltóvá válás kötelezettségeit. Ennek zászlóshajója a Magyar Királyi Ludovika Akadémia volt” – zárta beszédét Pohl Árpád. A temetésen részt vett Boross Péter volt miniszterelnök, a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság elnöke is.

AZ ÚJRAKEZDÉS ÉVEI

4364 napi fogság után szabadult. A következő évtizedekben a többi között dolgozott a balinkai szénbányák kisgyóni bányamérnökségén, a Várpalotai Mélyfúró Vállalatnál, a budapesti Temaforgnál és a Klement Gottwald (Ganz) gyár kihelyezett sashalmi üzemében is. Utóbbi helyen hordógurító és anyagkiadó segédmunkás volt 12 éven keresztül. Ezt követően a Fehérvári úton felajánlottak neki egy anyaggazdálkodói beosztást. Innen ment 65 éves korában nyugdíjba, még öt évet rádolgozhatott, ez plusz százalékkal járt, így 24 év szolgálati idővel (43 év helyett) ment 1981-ben nyugdíjba. A rendszerváltás után beszámították nyugdíjába a 19 évet, a katonai szolgálati időt és a fogságot. Visszaadták a rendfokozatát, illetve előléptették. Az okmányt Für Lajos honvédelmi miniszter személyesen adta át 1991. március 15-én. Így összegezte életének ezt a keserves szakaszát: „Ha Dárius kincsét nekem adták volna, azzal sem tudták volna megfizetni elrabolt fiatalságomat. Sokszor kértem magamtól, hogy az átelt borzalmak és megaláztatások alatt ki és mi adott erőt ahhoz, hogy EMBER és MAGYAR tudtam mindvégig maradni. A gének és a neveltetés adta a fizikai erőt. Az Istenbe vetett hit adta a lelki erőt, ami a nagyon gyakori holtponthoz segített át.”

A RENDSZERVÁLTÁS UTÁN

1991-ben belépett a Honvéd Hagyományörző Egyesületbe. Felavatta a ludovikások hősi halottainak, valamint a Szent István ezred hősi halottainak emléktábláját. 1993-ban kérte

ELTEMETTÉK A „SZERÉNY HŐST”

Örök nyugalomra helyezték Székesfehérváron vitéz nemes békei Koós Ottót, az eddigi leghosszabb kort megélt ludovikást. „Hálásak vagyunk, hogy elkötelezettsége és bajtársai iránt érzett felelőssége nemcsak a háború alatt, a Gulagon és a magyar kommunista diktatúra börtöneiben nyilvánult meg, de a rendszerváltozást követően is, amikor a Vitézi Rend főszéktartójaként, illetve egykori ezredtársai visszaemlékezéseinek összegyűjtőjeként segítette elő közös múltunk feltárását és megőrzését” – fogalmazott részvétüzenetében Orbán Viktor miniszterelnök. „Szerény hős volt, aki a vitéz helytállást a honvédtiszti hivatás természetes velejárójának tartotta” – fogalmazott búcsúbeszédében Pohl Árpád dandártábornok, a Nemzeti Közszerződési Egyetem Honvédtisztképző és Hadtudományi Karának dékánja, aki hozzátette: a Ludovika Zászlóalj és

felvételét a Vitézi Rendbe, ahol a későbbiekben különböző tisztségeket is betöltött. A háborúban mindenkit elveszített, apja az avatása előtt egy hónappal halt meg, öccsét valószínűleg a Donnál lőtték agyon az oroszok, nővére, sógora és gyerekeik tragikus körülmények között haltak meg Grosskirschbaumban, anyját és nagyanyját pedig az oroszok lőtték le. Senkije sem maradt. A menyasszonya, akit 1944. júniusban jegyzett el, tizenkét évet várt rá, 1956. november 17-én vette feleségül. Egyetlen fiú, Csaba 1957-ben született, agráregyetemet végzett, nős. 2000-ben a Történelmi Hivataltól kikért iratok szerint a rendőrségnél vezetett kartonján a következő szöveg állt: „1989. június 28. Nyilvántartása nem indokolt, töröltem. Hné.” Harminchárom évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy végleg töröljék a nyilvántartásból. Vitéz nemes békei Koós Ottó ludovikás bajtársaihoz hasonlóan megtört, ahogy visszaemlékezésében írja, „negyedrangú” állampolgárként élt a kádári Magyarországon, s egészen a rendszerváltozásig megfigyelés alatt állt. Rendfokozatát 1991. március 15-én kapta vissza Für Lajos honvédelmi minisztertől, egyúttal őrnaggyá, majd alezredessé léptették elő. A rendszerváltozás után huszonegy kitüntetéssel ismerték el helytállását és közéleti tevékenységét, ezek közül kiemelkedik a Vitézi Rend tiszti keresztje, az Aranykor Kitüntető Cím arany fokozata, a Magyar Érdemrend tisztikeresztje és a Kapisztrán érem. Életéről film is készült, a *Sose akartam más lenni, mint katona* című alkotás 2017-ben elnyerte a Rendszerváltó Filmszemle fődíját. ●

AZ ÉV LEGIZGALMASABB KRIMIJEI ÉS DRÁMÁI A LUDOVIKÁN

SZÖVEG: HORVÁTH MÓNICA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Hagyományteremtő szándékkal rendezett filmfesztivált március végén a Nemzeti Közsolgálati Egyetem. A négynapos eseményen olyan filmeket vetítettek telt ház előtt, amelyek témája illeszkedik az egyetem képzési portfóliójához is. A rendezvény helyszíne a Ludovika Vívóterem volt, amely a város egyik kulturális központjává válhat a jövőben.

A filmfesztivál minden egyes napján, hétfőtől csütörtökig két-két filmet nézhetek meg az érdeklődők. A vetítések között tematikus kerekasztal-beszélgetésen vitatták meg a meghívott szakemberek a filmek üzeneteit és az azok kapcsán felmerült kérdéseket. „Egy nagyon átgondolt tematikával mutatták be a szervezők a legfrissebb filmeket, amelyeket ráadásul ingyen tekinthettek meg az érdeklődők” – emelte ki a filmfesztivál előnyeit Kraszkó Zita, népszerű műsorvezető, aki a kerekasztal-beszélgetések egyik moderátora volt. A beszélgetéseken egyaránt képviseltették magukat a filmkészítők, a kritikusok és az adott napi téma egyetemi szakértője. Így a néző a lehető legteljesebb képet kapta a filmekről, és a fikció mellett a valóságot is megismerhette. „A napi programot úgy állítottuk össze, hogy legyen benne egy, a Közsolgálati Egyetemet képviselő oktató, kutató vagy közéleti személyiség, aki az egyetemi hallgatók számára fontos ismeretanyagot, tudnivalót is meg tudja jeleníteni a beszélgetésekben” – világított rá a koncepcióra Horváth Orsolya, az NKE Kommunikációs és Program Igazgatóság vezetője, a fesztivál fő szervezője.

A fesztivál első napján egy dán krimisorozat, a *Q-ügyosztály* legizgalmasabb darabját, a Christoffer Boe által rendezett *64-es betegnaplót* és a kultikus *Piedone nyomában* című magyar dokumentumfilmet vetítették. A kerekasztal résztvevői arra a kérdésre keresték közösen a választ, hogy milyenek a rendőrök és a nyomozók a filmekben és a valóságban. „*Piedone a »jó zsarú« megtestesítője*” – mondta Király Levente, a *Piedone nyomában* című portréfilm rendezője. A nápolyi rendőr mindig a jó oldalán áll, a pitiáner, kispályás tolvajokkal szemben elnéző, miközben a kábítószeres maffiával kőkemény. Időnként a törvényi határokat is átlépi, és igazságosztó rendőr lesz, de mindezt mindig a jó ügy érdekében teszi. Csákvári Géza filmkritikus szerint a filmtörténetben a „rossz zsarú” karakter első megtestesítője a 70-es évekből Pizskos Harry volt, akit a szúrós tekintetű Clint Eastwood játszott. A kerekasztal-beszélgetés résztvevői felelevenítették a filmtörténet legismertebb nyomozó alakjait, Sherlock Holmes, Poirot és Columbo figuráját. „*Ezekben a krimikben a nyomozó karaktere »viszi a show-t«*” – mondta a filmkritikus.

**SZOLGÁLUNK
& NÉZÜNK!**

„*A valóságban sokszor előfordul, hogy több nyomozó is dolgozik egy adott ügyön, és ellentmondásos a véleményük*” – mondta Kovács Lajos nyugállományú rendőr ezredes, az NKE megbízott oktatója. Saját praxisából a móri gyilkosságot hozta példának, ahol a nyomozók egy része kételkedett Kaiser Ede és Hajdú László bűnösségének megalapozottságában. A bűnügyi téma után a filmfesztivál második napján aktuális, nemzetközi témákat érintő filmek kerültek terítékre. A 71. cannes-i nemzetközi filmfesztivál díjnyertes filmjét, a *Kafarnaum – A remény útja* című filmet és az Oscar-díjas Pawel Pawlikowski új alkotását, a *Hidegháborút* nézhatték meg az érdeklődők. A két film vetítése között *Embernek maradni – A szabadság határai* címmel rendeztek tematikus kerekasztal-beszélgetést. A *Kafarnaum-A remény útja* című film kapcsán, amely egy 12 éves libanoni kisfiú, Zain sorsát mutatja be, Baski Sándor filmes szakújságíró azt állapította meg, hogy „*az éhez, nincstelen, árva gyerek filmszerepe olyan idős, mint maga a mozi*”. A gyerektoposz az egész filmtörténeten végigvonul: Chaplintól kezdve a *Valahol Európában* című

filmig. A filmfesztiválon bemutatott alkotás nemcsak a szívszorító gyerektémát, hanem az aktuális menekülttémát is felveti: a gyermek főhősben megfogalmazódik, hogy keresnie kellene egy élhetőbb helyet, bár nem tudja pontosan, hogy Törökországba vagy inkább Svédországba tartson. A filmet nem tartotta giccsesnek vagy hatásvadásznak Pröhle Gergely, aki szerint az többnyire realiztikus elemekből építkezik. Az NKE Stratégiai Tanulmányok Intézet vezetője hozzátette, hogy a mélynyomornak hasonló részleteit mutatja be hazai környezetben a *Csak a szél* című, a romagyilkosságokról szóló film, vagy az *Iszka utazása* című, 2007-ben a filmszemlén díjnyertes magyar film, amely Erdélyben játszódik, és hasonlóan sanyarú körülmények között élő gyerekeket mutat be. A Ludovika Campus Filmfesztivál harmadik napján Kárpáti György Mór új filmjét, a *Guerillát* és az orosz tengeraltjáró katasztrófájáról szóló *Kurszk* című filmet nézhatték meg az érdeklődők. A két vetítés közötti kerekasztal-beszélgetés témaként a háborús filmek műfaji sajátosságai szolgáltak. „*A háborús filmek már a filmtörténet derekán megjelentek.*»

LUDOVIKA VÍVÓTEREM – A KULTURÁLIS KÖZPONT
„Nemcsak egy egyetemi klub, hanem egy kulturális központ jött létre” – nyitotta meg Koltay András rektor az eredetileg vívóteremként, később színházként használt, évek óta elhagyatott épületet, a Ludovika Vívótermet, az I. Ludovika Campus Filmfesztivál helyszínét. Az egyetem vezetősége egy olyan kulturális teret szeretne létrehozni a campuson, amely az egyetemi polgárok mellett a budapestieknek is kedvelt közösségi helye, szellemi központja lesz. „Célunk, hogy feltegyük a campust a budapesti közösségi kulturális, szabadidős, valamint a sportterképre is” – választa fel az egyetem nagy ívű terveit Horvátth Orsolya, a Kommunikációs és Program Igazgatóság vezetője a filmfesztivál nyitónapján.

Az első ilyen filmek a nagy, dicsőséges harcokról szóltak, így a készítőik könnyen belecsempészhettek romantikát is a történetbe” – mondta Molnár Kata Orsolya, a *Filmtekercs* főszerkesztője. A filmes szakértő szerint a háborús alkotások eljutottak arra a fejlődési pontra, hogy megkérdőjeleződött a háborúk igazságossága. Egyre több olyan film készült, amely a háború morális kérdéseit feszegette. Sztankai Krisztián százados, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar egyetemi tanársegédje ezt röviden annyival egészítette ki, hogy „a háborúban nincsen semmi romantikus”. A beszélgetés során a százados mesélt saját tapasztalatairól is, hiszen részt vett például a KFOR-műveletekben is. A filmfesztivál utolsó napján a frissen debütáló magyar filmet, az *Apró meséket* és a Ku-Klux-Klanról szóló *Csuklyásokat* tekinthették meg a résztvevők. A kerekasztal-beszélgetés témája a múlttal való szembenézés, valamint a történelem és a krimik voltak. Csöre Gábor színművész moderátorként felvetette, vannak olyan történetek, amelyeket még korai filmvászonon megjeleníteni. „Nálunk például a rendszerváltás is nagyon közelinek számít” – mondta Köbli Norbert, az *Apró*

mesék forgatókönyvírója. Szerinte a magyar történelem tele van „darázs-fészekkel” és az alkotó felelőssége, hogyan dolgozza fel a témát. Rada Péter, az NKE NETK nemzetközi és tudományos dékánhelyettese szerint nem az a gond, hogy kevés idő telt el egy korszakot követően, inkább a kulturális különbségek számítanak. „Mi, magyarok kevésbé merünk történelmi vagy aktuálpolitikai kérdéseket feszegetni” – jelentette ki. Az USA-ban ezzel szemben megvan a hagyománya annak, hogy egy film kritikusan álljon egy témához. Rada Péter szerint a *Csuklyások* című film is kritikusan fogalmaz, és érzékeny témákra hívja fel a figyelmet. A négynapos filmfesztivált hagyományteremtő szándékkal rendezte meg az NKE. Az intézmény vezetőinek feltett szándéka, hogy az eseményt az aktuális témák megvitatásának szükségessége mellett közösségépítő szándékkal minden évben megrendezzék. „Egy hagyományteremtő kezdeményezés első lépésénél vagyunk. Abban bízom, hogy aki ma itt van a teremben, az évek, évtizedek múlva úgy fog visszaemlékezni a mai napra, mint aki történelmi esemény részese volt” – jelentette ki Koltay András rektor a filmfesztivál megnyitóján. ●

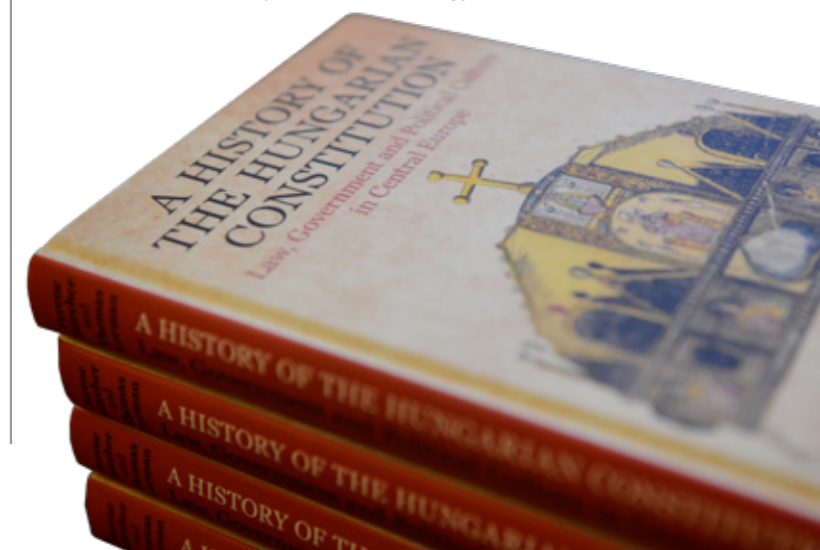
Hiánypótló mű a magyar alkotmányosságról

SZÖVEG: TASI TIBOR
FOTÓ: MTI

A nagyhatalmakéval vetekszik a magyar alkotmányosság sorsának eddigi útja. A „gigantikus törpe” kifejezés igazi dicsérő jelző a magyar alkotmányos gondolkodás egész történetére. A történeti alkotmány Alaptörvényünkre gyakorolt hatásait elemzi az a könyv, amelyet március 12-én mutattak be a Magyar Nemzeti Múzeumban. Az angol nyelvű mű egyik szerkesztője a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Politika- és Államelméleti Kutatóintézet vezetője és az MTA BTK Filozófiai Intézet kutatója, Hörcher Ferenc.

Történeti alkotmánynak nevezik az állam és a társadalom működésének koronként változó szabályait, amelyeket 1949-ig nem feltétlenül rögzítettek írott formában, egységes jogszabályi keretek között. A különféle időszakonként egymást felváltó, vagy akár kiegészítő alkotmányjellegű jogszabályokról van szó, illetve hangsúlyosan a szokásjogról. A szabályok kiválasztása a hagyomány alapján történik, tehát nincs egy egységes, írásba foglalt alaptörvény. Ezek a tág értelemben vett szabályok a 10. századtól a 20. század közepéig ívelnek, a vérszerződéstől az Aranybullán át az 1848-as törvénycikkeig, vagy akár a mai Alaptörvényig, amelyek nagy része természetesen már írott formában is megjelent. Az új magyar Alaptörvény, amelyet 2012. január 1-jén ratifikáltak, hazai és nemzetközi vitákat váltott ki. Különösen a szöveg azon határozott kijelentésével kapcsolatban alakult ki élénk eszmecsere, amely szerint az új Alaptörvény egy olyan, szellemében újjáéledő magyar jogi hagyomány része,

amely évszázadok alatt alakult ki, és amelynek folytonosságát a második világháború alatt előbb a német, majd azt követően a szovjet megszállás erőszakkal szakította meg. A szöveg sokszor hivatkozik a történeti alkotmányra, amely nem mindig értelmezhető a nemzetközi életben tevékenykedő, nem magyar kutatók számára.

RÉSZLET MAGYARORSZÁG ALAPTÖRVÉNYÉNEK NEMZETI HITVALLÁSÁBÓL

„MI, A MAGYAR NEMZET TAGJAI, az új évezred kezdetén, felelősséggel minden magyarért, kinyilvánítjuk az alábbiakat: Büszkéek vagyunk az országunk megmaradásáért, szabadságáért és függetlenségéért küzdő őseinkre.

Büszkéek vagyunk a magyar emberek nagyszerű szellemi alkotásaira.

Büszkéek vagyunk arra, hogy népünk évszázadokon át harcokban védte Európát, s tehetségével, szorgalmával gyarapította közös értékeit.

Elismerjük a kereszténység nemzetmegtartó szerepét. Becsüljük országunk különböző vallási hagyományait [...]

Vállaljuk, hogy örökségünket, egyedülálló nyelvünket, a magyar kultúrát, a magyarországi nemzetiségek nyelvét és kultúráját, a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.

Hisszük, hogy nemzeti kultúránk gazdag hozzájárulás az európai egység sokszínűségéhez.

Tiszteljük más népek szabadságát és kultúráját, együttműködésre törekszünk a világ minden nemzetével [...]

Valljuk, hogy a történelmi alkotmányunkban gyökerező önazonosságunk védelmezése az állam alapvető kötelessége.

Nem ismerjük el történelmi alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését. Tagadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúra uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elévülését.

Nem ismerjük el az 1949. évi kommunista alkotmányt, mert egy zsarnoki uralom alapja volt, ezért kinyilvánítjuk érvénytelenségét [...] Hazánk 1944. március tizenkilencedikén elvesztett állami örendelkezésének visszaálltát 1990. május másodikától, az első szabadon választott népképviselet megalakulásától számítjuk. Ezt a napot tekintjük hazánk új demokráciája és alkotmányos rendje kezdetének.”

Ezért hiánypótló a *History of the Hungarian Constitution* című könyv, amely nem egyszerűen egy angol nyelvre lefordított munka, hanem egy mindenki által könnyen hozzáférhető nyelven íródott kiadvány. Sulyok Tamás, az Alkotmánybíróság elnöke szerint épp ezért ritka és nagy érték a mű, ráadásul ilyen átfogó és alapos könyv még nem született a magyar alkotmányos gondolkodásról. Az 1222 óta fejlődő történelmi alkotmány egy nyitott értékkatalógus, amelyet az angolok csak hét évvel előztek meg a Magna Chartával. A történelmi alkotmánynak van értéke, ezen alapul a jelenlegi Alaptörvényünk Nemzeti hitvallása, ami mutatja, hogy a nemzet 21. századi értékrendje következik a múltból. „*Akinek van gyökere, nem fújja el a szél*” – fogalmazott Sulyok Tamás, aki szerint ez a történelmi alkotmány legegyszerűbben megfogalmazható értéke, beemelése az Alaptörvénybe jogfolytonosságot eredményez, és ellensúlyozza a szélsőséges megközelítéseket, vívmányaihoz pedig az Alkotmánybíróság joggyakorlata is közel áll. Norman Stone brit történész, író az alkotmánnyal kapcsolatban találóan úgy fogalmazott: Magyarország egy „gigantikus törpe”, hiszen olyan alkotmánya van, amellyel a nagyhatalmaknál találkozunk. Ezért is van nagy jelentősége annak, ha egy olyan munka születik, amely a nemzetközi jogi szintérre is eljut, mert jól megmutatja az Európa közepén élő politikai közösség milyenségét és jelentőségét, de fontos eleme az európai identitásnak is.

Hörcher Ferenc, az NKE kutatója elmondta, hogy a mű születésének gondolata már az ő 1987–88-as, az Oxfordi Egyetemen végzett kutatásai során is felmerült, hiszen értelmiségiként őt is foglalkoztatta, hogy mi lesz az ország jövője a rendszerváltás hajnalán. Akkoriban egy olyan alkotmány született, amely inkább technikai jellegű volt, és minimálisan vette át a nemzeti értékek definiálását. „*Az új Alaptörvény a Nemzeti hitvallásban megfogalmazta ezeket az értékeket*” – szögezte le Hörcher Ferenc, aki a most bemutatott *History of the Hungarian Constitution* című műben Kossuthról és az áprilisi törvények születéséről írt részletes elemzést. A mű másik szerkesztője a londoni School of Slavonic and East European Studies tanára, Thomas Lorman, aki szintén az angol nyelvű megjelenés sajátosságairól beszélt. Szerinte, ha a könyv szimplán egy fordítás lett volna, akkor sok esetben nagyon nehezen tudták volna megtalálni a magyar fogalmazás külföldi megfelelőjét. Erre nagyon jó példa, hogy a 18. században az alkotmány szó jelentése nem azt jelentette, mint ma. Ugyanis míg ma teremtő-teremtmény szókapcsolatot használunk, addig akkoriban az alkotó-alkotmány kifejezés volt használatos. Egy külföldi olvasó számára ez is magyarázatra szorul, a könyv épp az ilyen nehézségek feloldásában segít.

Philip Barker, a School of Slavonic and East European Studies történésze leszögezi: Magyarország története sok

angliai egyetem kurzusán szerepel, vagyis nem vagyunk elfeledett ország. A magyar Alaptörvény Angliában is nagy vitákat váltott ki, ám ezek – a történész megfogalmazása szerint – „gyengének” bizonyultak. A könyv nagyszerűsége, hogy a magyar alkotmány története és mai kérdései egyszerre jelennek meg benne, talán ez kiváló tankönyvvé teheti a jövőben (– a szerk.).

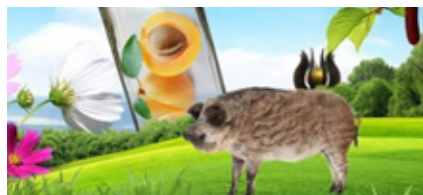
Fontos szólni a jelenlegi Alaptörvény értékrendjéről is, amiben Varga Zs. András alkotmánybíró gondolatai lehetnek segítségünkre. Az egyetemi tanár magát „kakukktójásnak” nevezte a könyv bemutatóján, hiszen ő nincs a szerzők között. Ugyanakkor érdekes párhuzamra világított rá az értékrend tekintetében, ugyanis míg például az USA alkotmánya mögött ott állnak az amerikai Függetlenségi nyilatkozat értékei, addig a magyar Alaptörvény értékrendjét nyugodtan alapozhatjuk a Nemzeti hitvallásra. Mindez pedig feloldott egy problémát, hiszen nem léptette életbe a történelmi alkotmányt, de az értékeit megfogalmazza, így – 66 év diktatúra után – mégis garantálja a jogfolytonosságot. Találó Varga Benedek, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatójának megállapítása: a múzeum a tárgyak bemutatása mellett az idővel is foglalkozik, a magyar alkotmányosság pedig minden időt túlélt.

A kötet születésének elvei között ott van a határon átívelés gondolata földrajzilag és időben, de fontos a közreműködő tudományágak egymással való kapcsolatba hozása is. A szerzők remélik, hogy a mű által elindul egy vita és együttgondolkodás a magyar és európai szintén, és hogy a kötet nemcsak a tudományos közösség, hanem az alkotmánytörténet iránt érdeklődők körében is megfelelő fogadtatásra talál. ●

Irány a majális!

Május elseje jeles napként él az emberek tudatában. A legtöbb országban ekkor ünnepejük a nemzetközi munkásmozgalmak vívmányaként kiharcolt és hivatalos állami szabadnapként kezelt munka ünnepét. Május elseje Hawaiiin a lei, vagyis a nyakba akasztott virágfüzér napja, Kazahsztánban a népek egységének napja, Franciaországban 1561 óta a gyöngyvirág ünnepe, Kanadában pedig 1961 óta a törvény napja. A néphagyomány úgy tartja, jó termés várható, hogyha ebben az időszakban esik az eső. Május elsejéhez köthető továbbá a majális és a májusfaállítás hagyománya is. Ezen szabadnapon számos program közül választhatunk.

Pálinka és Mangalica Majális

Zalaegerszeg, 2019. április 30. – május 1.

Idén nyolcadik alkalommal rendezik meg Zala megye egyik legnagyobb népszerűségnek örvendő gasztronómiai eseményét. Az egész család számára színes programokkal készülnek a szervezők: a gyermekeknek lesz játszóház és vidámpark, a felnőttek pedig bejárhatják a folk bazárt, és részt vehetnek a házipálinka-versenyen is. Zalaegerszeg belvárosában két teljes napig a gasztronómiáé, a kultúráé és a zenéé lesz a főszerep. A Pálinka és Mangalica Majálison olyan zenei fellépőket hallhatnak az érdeklődők, mint a Delta, az Animal Cannibals, a Desperado és a Groovehouse.

Esztergomi Majális

Esztergom, 2019. április 30. – május 1.
Majális alkalmából Esztergom városában ingyenes hajós lampionos

felvonulást és járműkiállítást rendeznek a Kis-Dunán. A látványos program első napján fellép többek között Berezki Zoltán, a második napon pedig a Kaméleon zenekar, az estét pedig Tóth Gabi koncertje zárja.

Büki Majális

Bük – Bükfürdő, 2019. április 30. – május 1.

Ebben az évben a Büki Majálison májusfát állítanak a büki civil szervezetek a Koczán-háznál, az esti jó hangulatról pedig a Büki Művelődési és Sportközpont Átriumában fellépő Péterfy Bori & Love Band, valamint

a Pál Utcái Fiúk gondoskodnak. A rendezvény másnapján a gyermekek számára koncertekkel, légvárral, fajátékokkal és arcfestéssel készülnek, emellett lesz kirakodóvásár, és az érdeklődőknek lehetőségük lesz kézműves foglalkozáson is részt venni.

Városi Retro Majális

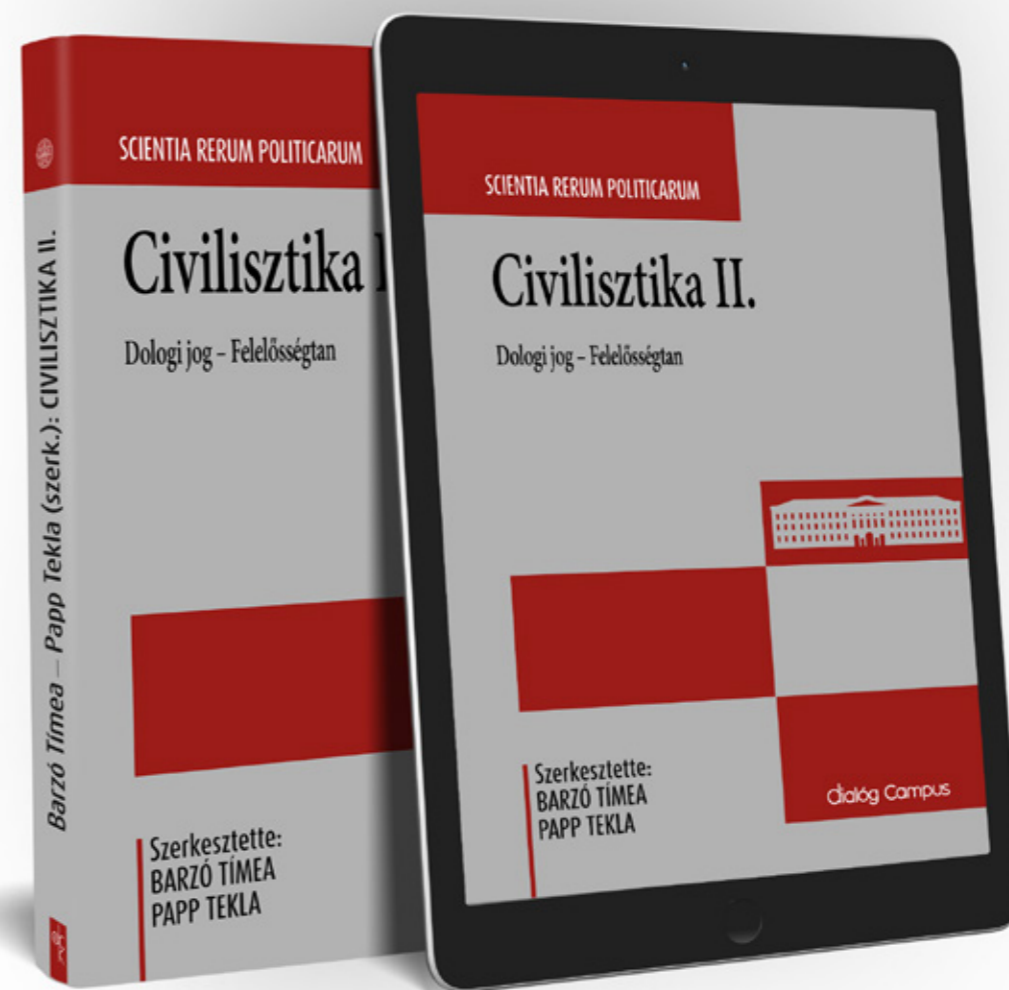

Szekszárd, 2019. május 1.

Május elsején gyermek- és családi programok, koncertek, kézműves- és kirakodóvásár várja a Szekszárdra látogatókat a Városi Retro Majálison. A gyermekek számára az Aranyszamár Bábszínház bemutatja Pom Pom meséit, lesz játszóház, és gyermekkoncertet ad a Kaláka együttes. Fellép a Dumaszínházból ismert Badár Sándor és az UFO zenekar is. A Prométheusz parkban a résztvevők olyan retró játékokkal játszhatnak, mint a céllövölde és a sporthorgászat. A kicsik legnagyobb öröme lesz gyermekörhintő, ugrálóvár és játszókamion is.

MEGJELENT A Civilisztika TANKÖNYV MÁSODIK KÖTETE. TÖLTSE LE ÖN IS INGYENESEN!

A könyv nemcsak az államtudományi képzésben részt vevő hallgatók számára kínál fontos ismereteket, hanem haszonnal forgathatják a polgári jogot megismerni vágyó oktatók, kutatók és érdeklődők is.

A XX. SZÁZADI MAGYAR TÖRTÉNELEM ÚTVESZTŐI
EDDIG ISMERETLEN LEVÉLTÁRI FORRÁSOK ALAPJÁN

Kun Miklós

Széchenyi-díjas történész előadás-sorozata

LUDOVIKA
SZABADEGYETEM

Nemzetközi békemozgalom úgy is,
mint a szovjet háborús tervek
szépségflastroma

2019. április 23. 18:00

Nemzeti Közszerológati Egyetem, Ludovika Főépület – II. előadó

Regisztrálni a következő elérhetőségen lehet:

<http://regisztracio.uni-nke.hu/szabadegyetem>